

Załącznik nr 1 do zarządzenia
dyrektora szkoły nr
44//25/26 z dnia 02 marca
2026 r.

Sytuacje kryzysowe

**Procedury postępowania w Szkole Podstawowej
nr 114 im. z Oddziałami Integracyjnymi im.
Jędrzeja Cierniaka**

Spis treści

Informacja podstawowe

1. Rodzaje alarmów
2. Wykaz telefonów alarmowych
3. Zadania zespołów kryzysowych

Szkolne procedury postępowania

4. **Nr I.** Procedura postępowania - Ewakuacja z budynku w przypadku alarmu przeciwpożarowego i nadzwyczajnych zagrożeń
5. **Nr II.** Procedura postępowania - powódź
6. **Nr III.** Procedura postępowania - Huragan i porywiste wiatry
7. **Nr IV.** Procedura postępowania - Burza
8. **Nr V.** Procedura postępowania - Śnieżyce i mrozy
9. **Nr VI.** Procedura postępowania - Porażenie prądem o niskim napięciu
10. **Nr VII.** Procedura postępowania - Porażenie prądem o wysokim napięciu i piorunem
11. **Nr VIII.** Procedura postępowania - Zagrożenie chemiczne
12. **Nr IX.** Procedura postępowania - Podejrzany przedmiot lub przesyłka
13. **Nr X.** Procedura postępowania na wypadek odebrania telefonu z informacjami o zagrożeniu z użyciem materiałów niebezpiecznych
14. **Nr XI.** Procedura postępowania nauczyciela w przypadku, gdy na terenie szkoły znajduje się substancja przypominająca narkotyki
15. **Nr XII.** Procedura postępowania - Osoba obca na terenie szkoły
16. **Nr XIII.** Procedura postępowania - Agresywny dorosły (rodzic)
17. **Nr XIV.** Procedura postępowania w sytuacji wtargnięcia uzbrojonego napastnika
18. **Nr XV.** Procedura postępowania - Nieszczęśliwy wypadek
19. **Nr XVI.** Choroba zakaźna
20. **Nr XVI a.** Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia wszawicy
21. **Nr XVI b.** Procedura postępowania w przypadku wystąpienia świerzbu
22. **Nr XVI c.** Procedura postępowania - Utrzymanie czystości w przypadku wystąpienia świerzbu
23. **Nr XVI d.** Procedura postępowania w przypadku wystąpienia koronawirusa oraz podstawowe środki ochronne przeciwko koronawirusowi
24. **Nr XVI e.** Procedura zgłaszania podejrzenia salmonelli (lub zbiorowego zatrucia pokarmowego)
25. **Nr XVII.** Procedura postępowania - Palenie papierosów
26. **Nr XVIII.** Procedura postępowania nauczyciela w przypadku podejrzenia, że uczeń jest pod wpływem środków odurzających lub psychoaktywnych (alkoholu, narkotyków, dopalaczy)
27. **Nr XIX.** Procedura postępowania nauczyciel w przypadku, gdy podejrzewa, że uczeń posiada substancję przypominającą narkotyki
28. **Nr XX.** Procedura postępowania - Przemoc i agresja (w tym autoagresja)
29. **Nr XXI.** Procedura postępowania w przypadku bójki uczniów dwóch klas „ustawki” (poza szkołą)
30. **Nr XXII.** Procedura postępowania - Dewastacja mienia społecznego
31. **Nr XXIII.** Procedura postępowania - Popętnienie czynu karalnego przez ucznia, udział w uczniowie w działalności grup przestępczych
32. **Nr XXIV.** Procedura postępowania, gdy uczeń stał się ofiarą czynu karalnego

33. **Nr XXV.** Procedura postępowania - Epizod psychotyczny ucznia
34. **Nr XXVI.** Procedura postępowania z uczniem, który chce okaleczyć siebie lub innych
35. **Nr XXVII.** Procedura postępowania - Zamach samobójczy ucznia
36. **Nr XXXVII a.** Działania interwencyjne w kontekście próby ucznia
37. **Nr XXXVII b.** Procedura postępowania w sytuacji, kiedy uczeń wypowiada na głos myśli suicydacyjne (samobójcze)
38. **Nr XXVII c.** Pozaszkolny system wsparcia ucznia i jego opiekunów prawnych w sytuacji kryzysu samobójczego
39. **NR XXVII d.** Ogólnopolskie telefony i strony pomocowe
40. **Nr XXVIII.** Procedura postępowania w przypadku zdarzenie (poza szkołą) skutkującego ciężkim uszkodzeniem ciała – uczeń stał się ofiarą czynu karalnego
41. **Nr XXIX.** Procedura postępowania - Zawiadomienie o śmierci ucznia
42. **Nr XXX.** Procedura postępowania w przypadku śmierci ucznia na skutek choroby
43. **Nr XXXI.** Procedura postępowania - Żałoba po śmierci ucznia (z wyjątkiem śmierci samobójczej)
44. **Nr XXXII.** Procedura postępowania –w przypadku zgonu nauczyciela podczas lekcji
45. **Nr XXXIII.** Procedura postępowania w przypadku systematycznego uchylania się od obowiązku szkolnego lub przejawy innych zachowań świadczących i jego demoralizacji (np. nierząd, włóczęgostwo)
46. **Nr XXXIV.** Procedura postępowania w szkole w sytuacji stwierdzenia przemocy w rodzinie oraz Procedura zakładania Niebieskiej Karty
47. **Nr XXXV.** Procedura postępowania na wypadek posiadania przez ucznia niebezpiecznego przedmiotu.
48. **Nr XXXVI.** Procedura postępowania na wypadek zagrożenia użycia niebezpiecznego przedmiotu.
49. **Nr XXXVII.** Procedura ewakuacji osób o ograniczonej zdolności poruszania się.

Rodzaje alarmów

Lp.	Rodzaj alarmu z zewnątrz	Sposób ogłoszenia alarmu		Sposób odwołania alarmu	
		Syrena	Radio, TVP	Syrena	Radio, TVP
1	Alarm powietrzny	Dźwięk modulowany trwający 3 minuty	<p style="text-align: center;">Uwaga! uwaga!Ogłaszam alarm powietrzny dla</p> <p style="text-align: center;"><u>Sygnaly wewnętrzne</u></p> <p style="text-align: center;">Głosem:"Lotnik"</p> <p style="text-align: center;">Rakietą:niebieski dym</p>	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	<p style="text-align: center;">Uwaga! uwaga! Odwołuję alarm powietrzny dla</p> <p style="text-align: center;"><u>Sygnaly wewnętrzne</u></p> <p style="text-align: center;">Głosem:"Kora"</p> <p style="text-align: center;">Rakietą:kolor zielony</p>

2	Alarm o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska TŚP	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana 3-krotnie zapowiedź słowna informująca o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana 3-krotnie zapowiedź słowna: Uwaga! uwaga! odwołuję alarm o klęskach dla
3	Alarm o skażeniach	Dźwięki trwające 10 sek powtarzane przez 3 min. Przerwy 25-30 sek	Uwaga! uwaga! Ogłaszam alarm o skażeniach dla <u>Sygnaty wewnętrzne</u> Głosem: " Gaz " Rakieta: kolor czerwony	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana 3-krotnie zapowiedź słowna: Uwaga! uwaga! odwołuję alarm o skażeniach dla <u>Sygnaty wewnętrzne</u> Głosem: " Kora " Rakieta: kolor zielony
4	Uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami		Powtarzana 3-krotnie zapowiedź słowna: Uwaga! uwaga! osoby znajdujące się na terenie około godz min może nastąpić skażenie z kierunku		Powtarzana 3-krotnie zapowiedź słowna: Uwaga! uwaga! odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami dla
5	Uprzedzenie o zagrożeniu zakażeniami		Formę i treść komunikatu uprzedzenia o zagrożeniu zakażeniami ustalają organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej		

Wykaz telefonów alarmowych

TELEFONY ALARMOWE

Europejski Numer Alarmowy	112
Pogotowie Ratunkowe.....	999
Państwowa Straż Pożarna.....	998
Policja.....	997

Straż Miejska.....986
Policyjna Izba Dziecka.....(22) 603 68 12; (22) 849 06 61
Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta
Stołecznego Warszawy..... (22) 443 11 20
Służba Dyżurna Miasta.....(22) 19 656; (22) 443 01 12

PRZYDATNE NUMERY TELEFONÓW W WARSZAWIE

Komenda Stołeczna Policji

(Punkt Obsługi Interesanta) (22) 603-66-26

(Dyżurny KSP) (22) 603-65-55

Żandarmeria Wojskowa (Komenda Główna)261 857 110

Straż Graniczna..... 800 422 322

Pogotowie Gazowe.....992

Pogotowie Ciepłownicze 993

Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne.....994

Pogotowie Drogowe ZDM..... (22) 19 633

Informacja o wypadkach..... (22) 19 790

GDDKiA Informacja Drogowa..... (22) 19 111

Pogotowie Energetyczne..... (22)8214646; (22)8213131

Główny Inspektorat Weterynarii..... (22) 623 17 17

Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Warszawie..... (22) 840 43 33

Pogotowie Opiekuńcze..... (22) 833 17 11

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska..... (22) 651 06 60

Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Warszawie... (22) 629 88 11

Wojewódzka stacja Sanepid..... (22) 620 90 01

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna W-wy... (22) 310 79 00; 606 108 040

Główny specjalista ds. bezpieczeństwa Biura Edukacji..... 510 206 435

Dzwoniąc z telefonu komórkowego, należy wybrać dodatkowo numer kierunkowy miasta, na przykład: 22 – 997 - aby połączyć się z posterunkiem policji w Warszawie. W budkach telefonicznych nie są pobierane opłaty za połączenia z telefonami alarmowymi.

Zadania zespołów kryzysowych

1. Opracowanie i upowszechnianie na terenie szkoły procedur postępowania

w sytuacjach trudnych i kryzysowych.

2. Określenie zadań dla poszczególnych członków zespołu podejmujących interwencję w placówce i środowisku.
3. Stworzenie szczegółowej bazy danych o instytucjach wspierających szkołę/placówkę w sytuacji kryzysowej (nazwa, adres, telefon instytucji).
4. Podejmowaniu działań interwencyjnych i mediacyjnych w sytuacjach kryzysowych.
5. Opracowanie i koordynacja realizacji planu naprawczego podjętego w związku z zaistniałą sytuacją.
6. Dokumentowanie prowadzonych działań.

Wskazówki dla dyrektora szkoły lub osoby wyznaczonej do koordynacji działań kryzysowych:

1. Nawiąż współpracę z przedstawicielami mediów zanim nastąpi kryzys, dzięki temu prawdopodobieństwo, że zrozumiecie swoje potrzeby podczas zdarzenia kryzysowego, będzie większe.
2. Współpracuj z Wydziałem Edukacji i szkolnym Zespołem Kryzysowym w przygotowywaniu oficjalnych komunikatów dla mediów.
3. Wyznacz osobę spośród personelu szkoły lub zespołu kryzysowego, odpowiedzialną za kontakt z dziennikarzami.
4. Zadbaj o to, aby wyłącznie osoba wyznaczona miała możliwość przekazywania informacji do mediów.
5. Wyznacz miejsce, z którego będą udzielane informacje podczas kryzysu.
6. Zwróć uwagę, aby dziennikarze otrzymywali informacje od wyznaczonego personelu i nie „werbowali” rozmówców spośród uczniów.

Na zapytania ze strony mediów należy odpowiadać natychmiast, przekazując jedynie pewne i sprawdzone informacje, unikając domysłów na temat prawdopodobnych przyczyn sytuacji kryzysowej lub ofiar. Warto zwołać konferencję prasową, kiedy okaże się, że można podać jakieś pewne informacje. Na konferencji powinno się jak najbardziej wyczerpująco odpowiadać na pytania. O ile to możliwe, dyrektor szkoły powinien przewodniczyć konferencji prasowej. Fatalne wrażenie wywołuje nieobecność na konferencji kogokolwiek z kadry zarządzającej szkoły. Należy zawsze dokładnie przemyśleć wybór mówcy występującego podczas konferencji, ponieważ jego kompetencje merytoryczne i komunikacyjne silnie wpłyną na ogólne wrażenie u odbiorców.

Sposób reagowania: kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej

Nie warto polegać na przeświadczeniu, że przedstawiciele mediów nie dowiedzą się o sytuacji kryzysowej. Zamiast lakonicznych stwierdzeń w stylu „bez komentarza”, „proszę nie teraz” itp. należy przygotować się, że media będą obecne na terenie szkoły lub w jej pobliżu w trakcie lub tuż po ustąpieniu sytuacji kryzysowej. Dyrektor szkoły i personel powinni być przygotowani na różnorodne warianty udzielania informacji o zdarzeniu. Należy pamiętać, że przekaz medialny kształtuje wyobrażenie o rodzaju i rozmiarze kryzysu w daleko większym stopniu niż byśmy chcieli. Lepiej kontrolować przepływ informacji niż narażać wizerunek szkoły na historyczne plotki i sensacje. Poza tym media poza funkcją czysto komunikacyjną i opiniodawczą często pełnią rolę informacyjną wobec rodzin w sytuacjach traum masowych jak katastrofy.

W skład zespołu kryzysowego mogą wchodzić:

dyrektor szkoły, wicedyrektorzy, kierownik świetlicy, psycholog, pedagog, kierownik gospodarczy, Inspektor BHP, wychowawca, nauczyciel lub inne osoby delegowane przez dyrektora.

Dyrektor każdorazowo powołuje zespół kryzysowy w zależności od zdarzenia lub sytuacji.

Osobą upoważnioną do kontaktów z mediami jest dyrektor szkoły lub osoba delegowana przez niego.

W przypadku nieobecności dyrektora w palcówce czynności te przejmuje osoba zastępująca.

Nr I. Procedura postępowania - Ewakuacja z budynku w przypadku alarmu przeciwpożarowego i nadzwyczajnych zagrożeń

Sygnał alarmowy – dzwonek przerywany, dublowany dzwonkiem ręcznym, trwający do końca ewakuacji (do momentu wyjścia wszystkich z budynku). W przypadku awarii prądu tylko dzwonek ręczny trwający do momentu wyjścia z budynku.

W czasie trwania ewakuacji należy zachować ciszę i spokój, nie ulegać panice. Poruszać się szybkim krokiem bez podbiegania i wyprzedzania innych osób. Nie wolno zatrzymywać się ani poruszać w przeciwną stronę do kierunku ewakuacji.

Po usłyszeniu alarmu

- Dyrektor szkoły lub osoba go zastępująca kieruje akcją ratowniczą i ewakuacyjną. Zawiadamia również służby ratownicze.

- Pracownicy obsługi po usłyszeniu alarmu otwierają drzwi prowadzące na boisko szkolne oraz wyjście główne od strony ul. Remiszewskiej - I etap ewakuacji. Otwierane zostają bramy wjazdowe, umożliwiając wjazd służbom ratowniczym.
- Nauczyciel prowadzący lekcję po usłyszeniu dzwonka alarmowego prosi uczniów o pozostanie na swoich miejscach i przelicza uczniów w klasie. Następnie nakazuje uczniom powstać i niezwłocznie opuścić budynek, informując, którą klatką schodową odbywa się ewakuacja i gdzie znajduje się miejsce I etapu ewakuacji. Na czoło grupy wyznacza nieformalnego przywódcę grupy. Nauczyciel wychodzi ostatni. Dzieci zostawiają w klasach swoje torby, plecaki i inne rzeczy do nich należące. Drzwi do sali pozostają otwarte.
- Każdy nauczyciel jest odpowiedzialny na ewakuację swojej klasy.
- W pierwszej kolejności ewakuowane są osoby z pomieszczeń, w których znajduje się zagrożenie lub na drodze rozprzestrzeniania zagrożenia.
- W przypadku, gdy ewakuacja ma miejsce w przerwie międzylekcyjnej nauczyciel, który rozpoczyna lekcje po dzwonku z daną klasą odpowiada za ewakuację tej klasy. Na dźwięk dzwonka alarmowego uczniowie ustawiają się wg klas pod salą lub w miejscu wyznaczonym zwykle dla tej klasy/lekcji, w której będą mieli lekcję i sprowadzani są przez nauczyciela.
- Wyznacza się następujące drogi ewakuacyjne:
 - Klatka schodowa od strony sali gimnastycznej – drzwi wychodzące na boisko - opuszczają szkołę uczniowie z sal: świetlicy, sali nr 8 i 8a,10,12,15,16,24,25,26,28,29,38 z sali gimnastycznej oraz z szatni boksy od strony sali gimnastycznej.
 - Klatka schodowa od strony stołówki ewakuują się stołówka, biblioteka oraz sale: 17,18,19,21,22,23,30,31,32,34,36,37.39 oraz uczniowie z szatni - boksy od strony stołówki.
 - Uczniowie z sal nr 6, 6a wychodzą wyjściem ewaluacyjnym z sali nr 6 bezpośrednio na boisko szkolne.

- Nauczyciele przebywający w pokoju nauczycielskim opuszczają budynek równocześnie pomagając w ewakuacji uczniów i mienia szkolnego.
- Personel szkoły pomaga w wyprowadzaniu uczniów na zewnątrz. Uczniów należy ewakuować w zwartych grupach i mieć nad nimi ciągły nadzór. Uczniowie wraz ze swoimi opiekunami (nauczycielami) ustawiają się w miejscach oznaczonych jako miejsce ewakuacji poszczególnych klas.
- Pracownicy obsługi opuszczają budynek jako ostatni, sprawdzając wszystkie pomieszczenia.
- Przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, usta i nos należy w miarę możliwości zasłaniać chustką zmoczoną w wodzie oraz poruszać się wzdłuż ścian by nie stracić orientacji.
- Nauczyciele sprawdzają obecność uczniów na boisku szkolnym na podstawie list uczniów z telefonami kontaktowymi do rodziców lub korzystają z list dostarczonych przez pracowników sekretariatu (uaktualniane przez wychowawców listy znajdują się w przegródkach klas w pokoju nauczycielskim i w widocznym miejscu w sekretariacie). Nauczyciele przez cały czas ewakuacji pozostają ze swoją grupą uczniów.
- W przypadku niezgodności co do stanu liczebnego klasy zgłaszają ten fakt dowodzącym akcją.
- Osoba kierująca akcją ewakuacyjną – dyrektor szkoły lub osoba przez nią wyznaczona, ubrana w żółtą kamizelkę odblaskową podchodzi do każdej z ewakuowanych grup i odbiera meldunki od poszczególnych opiekunów.
- Osoba kierująca akcją ewakuacyjną – dyrektor szkoły lub osoba przez nią wyznaczona informuje o zagrożeniu pożarowym i konieczności ewakuacji nauczyciela i uczniów, którzy realizują zajęcia z Wychowania Fizycznego w hali pneumatycznej szkolnej (znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie boiska do koszykówki).
- Uczniowie wraz z nauczycielem, którzy realizują lekcje z Wychowania Fizycznego w hali pneumatycznej na boisku Orlik pozostają na miejscu i oczekują na dyspozycje wydane przez osobę kierującą akcją ewakuacyjną lub przez nią osobę wyznaczoną.

- Nauczyciel zobowiązany jest do sprawdzenia stanu zdrowia uczniów i powiadomienia służb medycznych. W przypadku zagrożenia życia, pracownicy i pielęgniarka szkolna zobowiązani są do udzielenia pierwszej pomocy poszkodowanym.
- Niedopuszczalne jest zezwolenie na rozejście się uczniów do domów bez wcześniejszego powiadomienia o zdarzeniu rodziców o ile zajęcia lekcyjne nie kończą się wg planu.
- W przypadku ogłoszenia II etapu ewakuacji w gdy zagrożenie nadal się utrzymuje, następuje II etap ewakuacji.
- Ustala się miejsce, do którego nauczyciele i uczniowie przechodzą w II etapie ewakuacji – **kościół pw. Chrystusa Króla, ul. Tykocińska.**
- W tym czasie rodzice mogą zabierać dzieci do domu, po uprzednim zgłoszeniu opiekunowi grupy.
- W przypadku powzięcia informacji o zagrożeniu rodzice powinni mieć na uwadze fakt, że drogi dojazdowe do szkoły nie powinny być blokowane przez samochody osobowe, muszą być udrożnione dla służb ratowniczych.

Nr II. Procedura postępowania - Powódź

1. Na sygnał alarmowy następuje przemieszczenie się wszystkich osób znajdujących się na terenie szkoły na najwyższe piętra budynku zgodnie z planem ewakuacji, który jest wywieszony w każdym szkolnym pomieszczeniu.

Nauczyciel:

2. Nasłuchuje z urządzeń mobilnych komunikatów na temat pogody i stanu wód.
3. W zależności od rodzaju podanych informacji zarządza pozostanie w budynku lub ewakuację z budynku.

Nr III. Procedura postępowania – Huragan i porywiste wiatry

Postępowanie przed wystąpieniem zagrożenia:

Nauczyciel:

1. Poleca zamknąć wszystkie drzwi i okna.
2. Usuwa z parapetów przedmioty, które mogą być porwane przez wiatr.

3. Wyłącza z gniazdek wszystkie urządzenia elektryczne.

Postępowanie w czasie porywistego wiatru/huraganu

Nauczyciel:

1. Nie zezwala uczniom opuszczać budynku.
2. Na sygnał alarmowy następuje przemieszczenie się wszystkich ludzi znajdujących się na terenie szkoły do piwnicy budynku, zgodnie z planem ewakuacji, który znajduje się w każdym szkolnym pomieszczeniu.

Nr IV. Procedura postępowania – Burza

Nauczyciel:

1. Nie zezwala uczniom zbliżać się do urządzeń elektrycznych i metalowych.
2. Poleca pozostać z dala od oszklonych okien, sufitów, drzwi.
3. Wyłącza z gniazdek wszystkie zbędne urządzenia elektryczne oraz anteny.
4. Nie zezwala uczniom na korzystanie z wody.
5. Poleca trzymać się z daleka od kaloryferów.
6. Czeka na informacje od przełożonych.
7. Nie korzysta z telefonu stacjonarnego i komórkowego.

Nr V. Procedura postępowania - Śnieżyce i mrozy

1. Odpowiednio wcześniej nauczyciel śledzi prognozę pogody.
2. Przeprowadza pogadankę na temat ubioru – ubiór ciepły, kilka warstw odzieży tak, by łatwo zdjąć sweter, gdy dziecko się spoci w trakcie np. wsiadku. Poleca założenie dodatkowej ciepłej bielizny pod spodnie, nieprzewiewną kurtkę z kapturem, czapkę, szalik, rękawiczki oraz ciepłe, nieprzemakalne buty.
3. Przeprowadza pogadankę na temat odżywiania się i higieny - nie należy wychodzić na mroź głodnym; przed wyjściem należy zjeść kaloryczny posiłek, należy zabezpieczyć skórę twarzy i rąk przed mrozem (tłustym kremem, nie należy używać nawilżającego); w przypadku odmrożeń należy włożyć części ciała pod strumień zimnej lub letniej wody; w przypadku dużych odmrożeń należy udać się do lekarza.
4. Informuje rodziców o ewentualnej wycieczce i szacunkowej godzinie powrotu.

W przypadku silnych wiatrów, śnieżyicy, mrozów i temperatury - **15°C** lub niższej nie wolno organizować zajęć na świeżym powietrzu, wycieczek i innych wyjść poza teren szkoły.

Wycieczka zostaje odwołana.

Nr VI. Procedura postępowania – Porażenie prądem o niskim napięciu

1. Ratując poszkodowanego należy przede wszystkim zadbać o własne bezpieczeństwo.
2. W przypadku porażenia prądem należy przerwać obwód elektryczny – jeśli jest to możliwe należy wyłączyć wadliwe urządzenie przez wyciągnięcie wtyczki z gniazda lub wyłączenie bezpiecznika. Jeżeli jest to niemożliwe, należy odciągnąć poszkodowanego od obwodu elektrycznego. W tym celu należy stanąć np. na suchej desce lub innym materiale izolującym i przedmiotem nie przewodzącym elektryczności (np. suchym, drewnianym kijem od szczotki) odsunąć od poszkodowanego przedmiot (przewód), który znajduje się pod napięciem, jeżeli nie ma innego sposobu, można odciągnąć poszkodowanego za odzież od źródła prądu, ale tylko wówczas, gdy samemu jest się izolowanym. Odłączając dopływ energii elektrycznej należy zabezpieczyć ratowanego przed ewentualnym upadkiem.
3. Podczas gdy poszkodowany pozostaje pod działaniem prądu nie wolno dotykać go gołymi rękami lub przedmiotem przewodzącym elektryczność.
4. Po usunięciu poszkodowanego z okolicy zagrożenia należy natychmiast sprawdzić oddech i tętno. W razie braku oddechu należy niezwłocznie rozpocząć sztuczne oddychanie, a w przypadku braku tętna resuscytację krążeniowo – oddechową.
5. Jeśli poszkodowany oddycha i ma zachowane krążenie, a możemy wykluczyć uszkodzenie kręgosłupa, układamy go w pozycji bocznej i okrywamy, okresowo sprawdzając oddech i tętno, aż do przyjazdu pogotowia.
6. Niekiedy przy porażeniu prądem elektrycznym, pomimo przerwania obwodu elektrycznego, w wyniku skurczu mięśni międzyżebrowych uciśnięcie klatki piersiowej nie jest możliwe. W takim przypadku należy rozpocząć tylko sztuczne oddychanie i co chwilę sprawdzać napięcie mięśni międzyżebrowych. Po ustąpieniu napięcia mięśni wykonuje się pełną reanimację krążeniowo-oddechową.
7. W przypadku stwierdzenia objawów rozwijającego się wstrząsu (błada, zimna skóra, złana potem, poszkodowanym wstrząsają dreszcze, jest lękliwy, ma przyspieszone tętno) układamy poszkodowanego w pozycji przeciwwstrząsowej – na plecach z uniesionymi nogami.
8. Rany oparzeniowe i inne urazy, które powstały wskutek porażenia, należy zaopatrzyć

zgodnie z zasadami udzielania pierwszej pomocy.

Porażenie energią elektryczną w każdym przypadku wymaga konsultacji lekarskiej, nawet jeśli wygląd poszkodowanego nie budzi zastrzeżeń.

Resuscytacja krążeniowo- oddechowa - przywrócenie funkcji krążenia i oddechu to znaczy wykonujemy sztuczne oddychanie i masaż pośredni serca.

Nr VII. Procedura postępowania – Porażenie prądem o wysokim napięciu i piorunem

1. Osoba ratująca musi w pierwszej kolejności zadbać o swoje bezpieczeństwo, jeśli nie zna wysokości napięcia nie powinna podchodzić do elementów linii przesyłowej na odległość mniejszą niż 5 m.
2. Pomoc należy ograniczyć do powiadomienia pogotowia ratunkowego, rodziców/ opiekunów.
3. Przy zgłaszaniu wypadku należy poinformować, że wypadek dotyczy porażenia prądem wysokiego napięcia.

Po usunięciu poszkodowanego ze strefy niebezpiecznej, służby ratunkowe udzielają pomocy stosując się do tych samych zasad, co przy porażeniu prądem o niskim napięciu.

Nr VIII. Procedura postępowania – Zagrożenie chemiczne

Na sygnał ostrzegawczy o zagrożeniu chemicznym

Nauczyciel:

1. Poleca zamknąć wszystkie drzwi i okna.
2. Wyłącza wentylację i klimatyzację.
3. Poleca uczniom nie dotykać ust i oczu, jeśli podejrzewają, że mogli mieć kontakt z niebezpiecznymi substancjami, oraz o ile jest to możliwe umyć ręce i twarz pod bieżącą wodą.
4. Poleca uczniom oddychać płytką przez wilgotne ubranie lub inny materiał, o ile podejrzewa, że szkodliwe opary dostają się do pomieszczenia.

Podczas niebezpiecznego zdarzenia z substancjami chemicznymi. W strefie bezpośredniego zagrożenia **nauczyciel:**

1. Poleca zamknąć okna.
2. Wyłącza wentylację i klimatyzację.
3. Poleca spokojnie opuścić pomieszczenie i zamknąć za sobą drzwi.
4. Poleca uczniom oddychać płytką przez ubranie.

5. Drogą ewakuacyjną opuścić budynek.

Nr IX. Procedura postępowania – Podejrzany przedmiot lub przesyłka

- Osoba, która otrzymała przesyłkę lub przedmiot zabezpiecza miejsce lub pomieszczenie.
- Dbą o zamknięcie okien, wyłączenie systemów wentylacji i klimatyzacji, by nie powodować ruchu powietrza w pomieszczeniu.
- Przykrywa uszkodzony lub podejrzany przedmiot lub przesyłkę, gdy zawiera jakąkolwiek podejrzaną zawartość w formie: płynnej lub stałej (proszek, pył, galareta, piana lub inne).
- Dyrektor lub wyznaczona osoba zawiadamia policję oraz stosownie do charakteru znalezionych materiałów lub substancji - Państwową Straż Pożarną, SANEPID i w razie potrzeby pogotowie ratunkowe.
- W przypadku rozprzestrzeniania się substancji toksycznych ogłasza natychmiastową ewakuację wg procedury postępowania określonej jako „Alarm o skażeniach” (sygnały dźwiękowe 10 sekundowe, powtarzane co 25-30 sekund przez 3 minuty).
- Dyrektor wyznacza osobę do ustalenia, które osoby miały kontakt z przedmiotem lub przesyłką.
- Osobom, które miały kontakt z przedmiotem lub przesyłką poleca umycie rąk, zgromadzenie się w jednym pomieszczeniu i przypilnowanie, by z nikim się nie kontaktowały do czasu przybycia odpowiednich służb.
- Dyrektor zawiadamia organ prowadzący i nadzorujący.
- Sporządza notatkę dotyczącą okoliczności, miejsca i czasu zdarzenia.

Należy zachować spokój. Nie zbliżać się, nie dotykać, otwierać lub wąchać podejrzanych przedmiotów.

Nr X. Procedura postępowania na wypadek odebrania telefonu z informacjami o zagrożeniu z użyciem materiałów niebezpiecznych

1. Po otrzymaniu telefonu o niebezpiecznym materiale na terenie szkoły pracownik szkoły powiadamia dyrektora szkoły i przekazuje informację. Sporządza notatkę.
2. Dyrektor lub upoważniona osoba niezwłocznie zarządza ewakuację szkoły.
3. Dyrektor (lub upoważniona osoba) powiadamia policję, straż pożarną i pogotowie ratunkowe.

4. Nauczyciele pozostają z uczniami do czasu wyjaśnienia sytuacji.
5. Dyrektor o zaistniałej sytuacji powiadamia organ prowadzący szkołę oraz organ nadzoru pedagogicznego.

Przez telefon z pogrózkami rozumie się przekazaną telefonicznie groźbę stworzenia sytuacji zagrażającej życiu lub zdrowiu osób przebywających w szkole (np. o ukryciu ładunku wybuchowego, bomby, pojemnika z gazem toksycznym, podpaleniu, itp.)

Symptomy wystąpienia zagrożenia

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne. Zainteresowania i uwagi wymagają:

rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty, typu: teczki, paczki, pakunki itp. osoby wyglądające na obcokrajowców, osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku, samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach, tj. w pobliżu kościołów, synagog, meczetów lub miejsc organizowania imprez masowych i zgromadzeń.

Należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem. O swoich spostrzeżeniach poinformuj: służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo obiektu, Straż Miejską lub Policję.

Oto kilka rad, przygotowanych przez ekspertów z Biura Operacji Antyterrorystycznych

Komendy Głównej Policji:

1. Zawczasu pomyśl, którędy można się ewakuować w pośpiechu z budynku. Zapamiętaj, gdzie znajdują się klatki schodowe i wyjścia ewakuacyjne.
2. Zwróć uwagę na ciężkie lub łatwo tłukące się przedmioty, które mogą być przesunięte, zrzucone lub zniszczone podczas wybuchu. Zapamiętaj elementy z najbliższego otoczenia.
3. Należy również pamiętać o tym, aby nie przyjmować od obcych osób żadnych pakunków oraz nie pozostawiać bagażu bez opieki.
4. Jeżeli jesteś osobą, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinieneś ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w danym miejscu, dyrekcji szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej

niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.

5. Zawiadamiając Policję należy podać następujące informacje: rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot); treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego; numer telefonu, na który przekazano informacje o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia; adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej; opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.
6. Wskazane jest uzyskanie od Policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.
7. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego
8. Do czasu przybycia Policji akcją kieruje administrator obiektu, terenu lub osoba odpowiedzialna za jego bezpieczeństwo.
9. Na miejsce zagrożenia incydentem bombowym należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodnokanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
10. Po przybyciu Policji na miejsce przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
11. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
12. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia materiałów niebezpiecznych użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.
13. Pomieszczenia ogólnodostępne (korytarze, klatki schodowe, windy, toalety, piwnice, strychy) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji.
14. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić administratora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
15. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.
16. Po ogłoszeniu ewakuacji w miejscu twojej pracy, należy je opuścić, zabierając rzeczy osobiste (torebki, siatki, nesesery itp.).

17. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne Policji.

Jak należy zachować się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia niebezpiecznych materiałów:

1. Podczas działań, związanych z neutralizacją „bomby”, zastosuj się do poleceń Policji.
2. Ciekawość może być niebezpieczna -jak najszybciej oddal się z miejsca zagrożonego wybuchem. Po drodze informuj o zagrożeniu jak największe grono osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę.
3. Po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji niezwłocznie udaj się do wyjścia zgodnie ze wskazaniami administratora budynku lub wskazaniami upoważnionych osób.
4. W przypadku włączenia parkingu dla pojazdów w strefę zagrożenia, nie „ratuj” na siłę swojego samochodu - życie jest ważniejsze.

Nr XI. Procedura postępowania nauczyciela w przypadku, gdy na terenie szkoły znajduje się substancja wyglądem przypominająca narkotyki

1. Nauczyciel, zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile jest to możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły i wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji przekazuje zabezpieczoną substancję oraz informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

Nr XII. Procedura postępowania – Osoba obca na terenie szkoły

W przypadku osoby obcej nauczyciel:

1. Ustala powody obecności oraz zachowanie osoby postronnej w szkole poprzez obserwację i rozmowę z tą osobą.
2. W przypadku powstania wątpliwości lub ujawnienia niepokojących zachowań z jej strony - jeśli uzna za stosowne – prosi o opuszczenie terenu szkoły oraz niezwłocznie informuje dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji/ lub wspólnie z dyrektorem podejmuje mediacje w celu nakłonienia tej osoby do jasnego określenia celu swojego pobytu lub też opuszczenia terenu szkoły.
3. W przypadkach drastycznych, niezwłocznie powiadamia policję lub straż miejską i

jednocześnie podejmuje działania, mające na celu zabezpieczenie uczniów i pracowników przed skutkami tych zachowań.

Przez osobę „obcą” na terenie szkoły rozumie się osobę, która:

- nie jest rodzicem ucznia tej szkoły
- nie jest pracownikiem szkoły
- nie jest osobą zaproszoną przez dyrekcję szkoły bądź przez wychowawcę klasy lub uprawnionego pracownika szkoły
- swoim zachowaniem w wyraźny sposób narusza zasady i normy współżycia społecznego bądź też w inny sposób stanowi zagrożenie dla porządku na terenie szkoły oraz bezpieczeństwa uczniów lub innych osób przebywających na terenie szkoły.

Nr XIII. Procedura postępowania – Agresywny dorosły (rodzic)

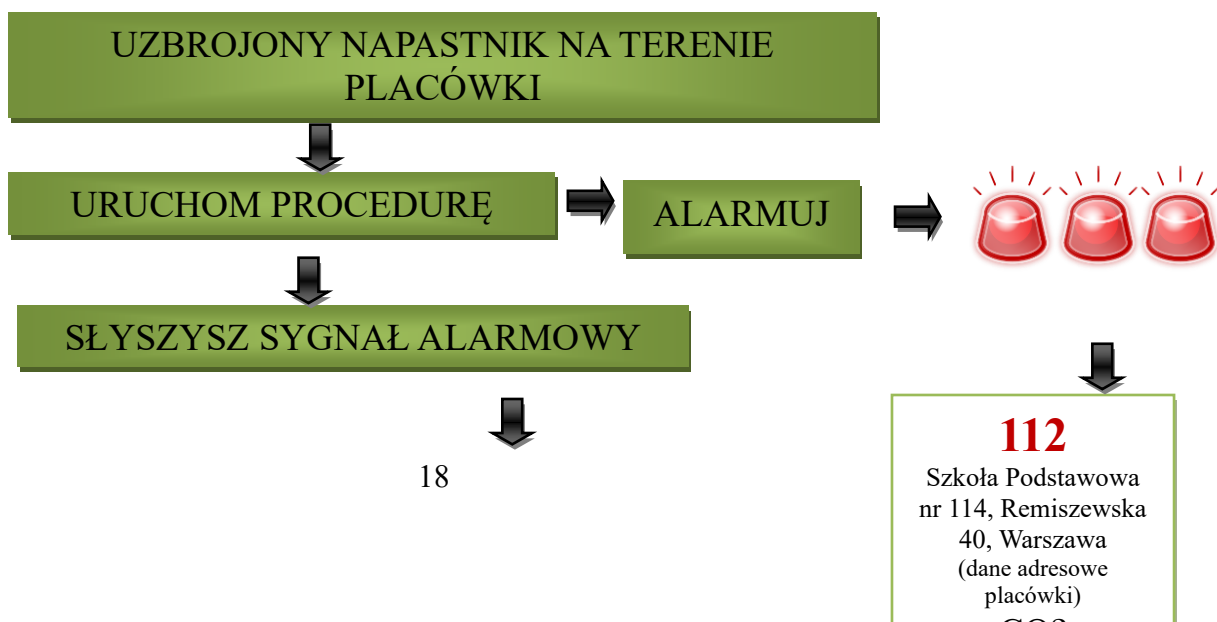
W przypadku pojawienia się na terenie szkoły agresywnego dorosłego (rodzica) nauczyciel:

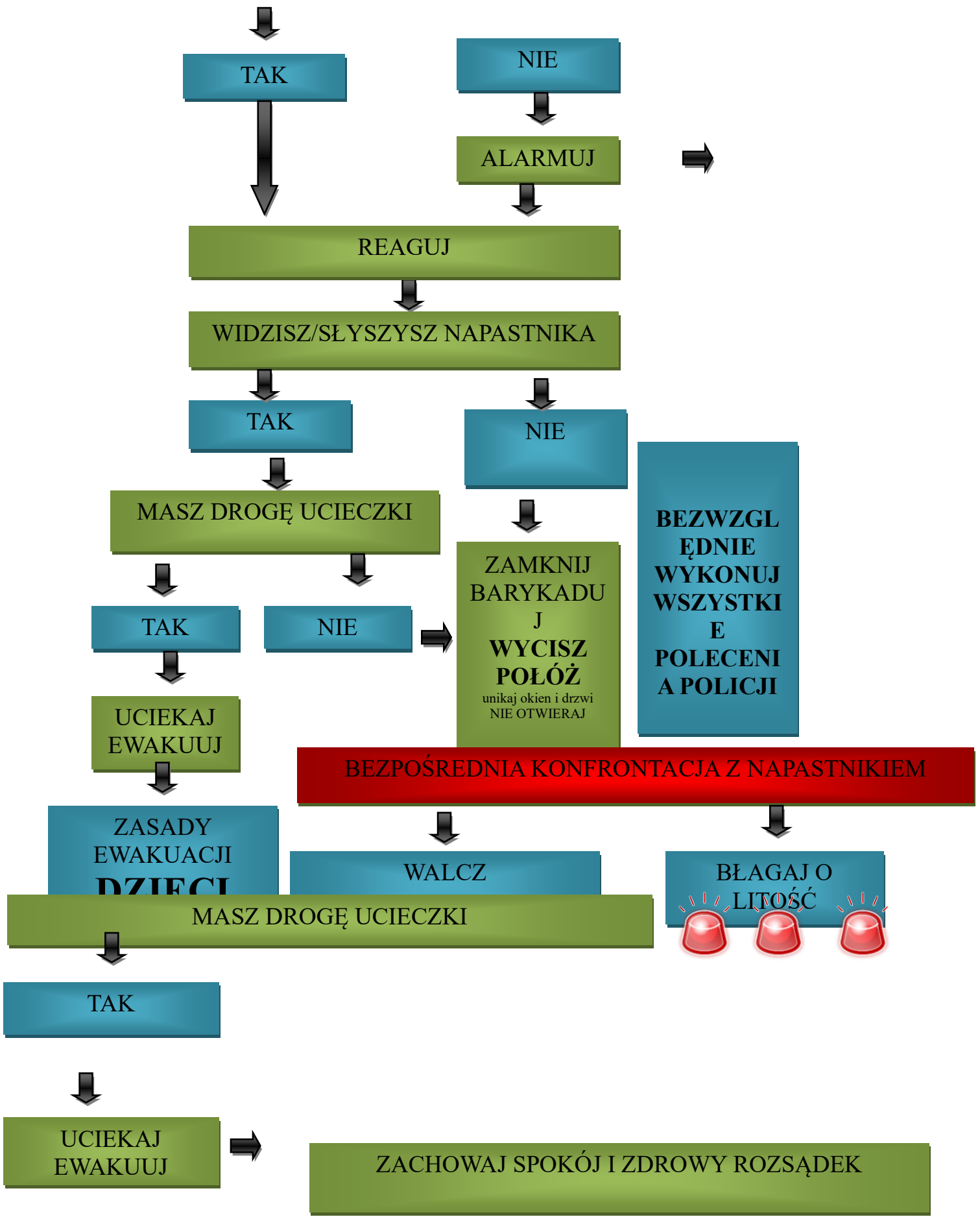
1. Jeśli uzna za stosowne – prosi ją o opuszczenie terenu szkoły oraz niezwłocznie informuje dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji osobiście lub przez osoby trzecie.
2. O ile w pobliżu znajdują się uczniowie, nakazuje im odejść z miejsca akcji lub prosi osoby trzecie o odprowadzenie uczniów w bezpieczne miejsce.
3. W przypadku nasilającej się agresji przełożony wzywa policję lub straż miejską.

W przypadku oczekiwania na przyjazd odpowiednich służb, pracownicy szkoły cały czas dbają o odseparowanie dzieci od agresywnego dorosłego.

Nr XIV. Procedura postępowania w sytuacji wtargnięcia uzbrojonego napastnika

Ustala się sygnał alarmowy wykorzystywany wyłącznie w sytuacji wtargnięcia napastnika na teren placówki. Sygnału odwołującego alarm nie ustala się. Zakończenie akcji pozostaje w kompetencjach policji.

USPOKÓJ DZIECI I ZAPEWNIJ O TWOJEJ CIĄGŁEJ
OBECNOŚCI

UTRZYMUJ BEZWZGLĘDNĄ CISZĘ/POSTARAJ SIĘ WYCISZYĆ
TELEFONY

NAKAŹ MOCNE TRZYMANIE SIĘ ZA RĘCE PODCZAS
PRZEMIESZCZANIA

PROWADŹ DZIECI SPRAWNIE I SZYBKO

WYKORZYSTAJ NAJBLIŻSZE WYJŚCIE/OKNO

PORUSZAJ SIĘ BLISKO ŚCIAN BUDYNKU

UCIEKAJ PO STRONIE BUDYNKU, GDZIE ZNAJDUJE SIĘ
NAJMNIEJ OKIEN

DOPILNUJ, ABY DZIECI NIE ODWRACAŁY SIĘ I NIE
ZATRZYMYWAŁY

SCHOWAJ SIĘ W NAJBLIŻSZYM MIEJSCU – BEZPIECZNYM -
BUDYNKU

W OTWARTYM TERENIE – NAKAŹ POŁOŻENIE SIĘ NA ZIEMI –
WYKORZYSTAJ PRZESZKODY TERENOWE DO UKRYCIA

SPRAWDZAJ ILOŚĆ DZIECI

ALARMUJ

112

**Ogólne zasady postępowania podczas wtargnięcia do placówki
uzbrojonego napastnika:**

1. Alarmuj! Ciągły dzwonek – trwający około 1 minuty; po minucie należy wyłączyć, zapada cisza; dzwonek oznaczony jest czerwoną taśmą samoprzylepną w sekretariacie przy

pierwszym biurku od wejścia, w pokoju monitoringu na wejściu do szkoły i w szatni przy stoliku dozorczy; dzwoni każdy pracownik, który zauważy napastnika. Dzwonek ma inny sygnał niż dzwonek lekcyjny i inny w przypadku ewakuacji z budynku. Dzwonek lekcyjny melodyjka, sygnał alarmowy oznaczający ewakuację z budynku, np. w przypadku pożaru – dzwonek przerywany, dublowany dzwonkiem ręcznym, trwający do końca ewakuacji (do momentu wyjścia wszystkich z budynku).

2. Poddaj się woli napastników – wykonuj ściśle ich polecenia.
3. Staraj się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z ludźmi.
4. Pytaj zawsze o pozwolenie, np., gdy chcesz się zwrócić do uczniów z jakimś poleceniem.
5. Zapamiętaj szczegóły dotyczące terrorystów i otoczenia – informacje te mogą okazać się cenne dla służb ratowniczych.
6. Staraj się uspokoić dzieci – zapanuj w miarę możliwości nad własnymi emocjami.
7. Udziel poszkodowanym pierwszej pomocy przedmedycznej.
8. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia:
 - nie pozwól dzieciom wychodzić z pomieszczenia oraz wyglądać przez drzwi i okna,
 - nakaz dzieciom położyć się na podłodze, zachować ciszę i spokój
9. W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonuj polecenia Policji.

UWAGA!

Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez Policję.

Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.

10. Po zakończeniu akcji:
 - sprawdź obecność dzieci celem upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek - o braku któregoś dziecka poinformuj Policję,
 - nie pozwól żadnemu z dzieci samodzielnie wrócić do domu,
 - prowadź ewidencję dzieci odbieranych przez rodziców/osoby upoważnione,
 - w miarę potrzeb zapewnij pomoc psychologiczną
 - sporządź notatkę służbową na temat zdarzenia

11. UWAGA:

- O zdarzeniu służby (Policja) powiadamiają odpowiednie jednostki Urzędu. Nie ma potrzeby informować Urzędu o zagrożeniu w trakcie trwania akcji – **WYKORZYSTAJ TEN CZAS NIOSĄC POMOC!**
- Nie wolno udzielać żadnych informacji przedstawicielom mediów. Za kontakt z mediami odpowiadają: Policja i Rzecznik Urzędu Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy.

WYKAZ WAŻNYCH TELEFONÓW

Pogotowie Ratunkowe	999
Straż Pożarna	998
Policja	997
Numer alarmowy	112
Straż Miejska	986
Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Centrum Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy	22 551 53 19 22 595 53 19
Biuro Edukacji m.st. Warszawy (gł. specjalista ds. bezpieczeństwa)	22 827 72 19 22 827 74 71
DYREKTOR PLACÓWKI Magdalena Raboszuk	22 679 46 92
KIEROWNIK GOSPODARCZY Nikodem Kulesza	jw

Dokument został sporządzony w trzech egzemplarzach, które znajdują się w:

1. Szkole Podstawowej Nr 114 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jędrzeja Cierniaka w Warszawie
2. Wydziale Edukacji i Wychowania dla Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy
ul. Kondratowicza 20 03-285 Warszawa, tel. 22 44 38 641
3. Komisariacie Policji Warszawa Targówek
ul. Chodecka 3/5 03-332 Warszawa, tel. dyżurny: 22 603-81-71, 22 603-86-40

Nr XV. Procedura postępowania – Nieszczęśliwy wypadek

W przypadku stwierdzenia nieszczęśliwego wypadku nauczyciel:

1. Udziela pomocy przedmedycznej.

2. W przypadku zagrożenia życia lub zdrowia poszkodowanego wzywa pogotowie ratunkowe.
3. W miarę możliwości zabezpiecza miejsce wypadku.
4. Powiadamia dyrektora i społecznego inspektora bhp.
5. Sporządza notatkę o okolicznościach zdarzenia w ciągu 1-3 dni i przedkłada ją dyrektorowi szkoły.
6. Sporządza protokół zgodnie z innymi przepisami.

Nr XVI. Procedura postępowania – Choroba zakaźna

Gdy do szkoły dotrze informacja o zagrożeniu chorobą zakaźną:

1. Dyrektor szkoły potwierdza wiadomość u lekarza lub dyżurującego inspektora sanitarnego.
2. Ustala z inspektorem sanitarnym sposób postępowania.
3. Zawiadamia władze zwierzchnie.
4. Nadzoruje przestrzeganie zaleceń służb sanitarnych przez pracowników szkoły i uczniów.
5. Przygotowuje informację dla uczniów i rodziców przy współpracy Oddział Nadzoru Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Państwowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie.
6. Organizuje w razie potrzeby spotkanie informacyjne dla rodziców.

Nr XVI a. Procedura postępowanie w przypadku stwierdzenia wszawicy

Zgoda rodziców/prawnych opiekunów na objęcie dziecka obowiązkiem szkolnym w tej szkole jest równoznaczna z wyrażeniem zgody na opiekę zdrowotną przez pielęgniarkę oraz na dokonanie w przypadku uzasadnionym przeglądu czystości skóry głowy dziecka.

Procedura ma zapewnić higieniczne warunki pobytu dzieci oraz chronić przed rozprzestrzenieniem się wszawicy.

1. Dyrektor szkoły lub upoważniona osoba (wychowawca klasy/grupy przedszkolnej lub pielęgniarka) na początku każdego roku szkolnego informują rodziców o konieczności monitorowania na bieżąco czystości skóry głowy własnego dziecka.
2. W przypadku zauważenia wszawicy lub otrzymania zgłoszenia od nauczyciela, pracownika obsługi lub rodzica dyrektor szkoły zarządza dokonanie przez pielęgniarkę

- kontroli czystości skóry głowy wszystkich dzieci w grupie, klasie, z zachowaniem zasady intymności (kontrola indywidualna w wydzielonym pomieszczeniu).
3. Pielęgniarka zawiadamia rodziców dzieci, u których stwierdzono wszawicę o konieczności podjęcia niezwłocznie zabiegów higienicznych skóry głowy. W razie potrzeby instruuje rodziców o sposobie działań, informuje też o konieczności poddania się kuracji wszystkich domowników i monitoruje skuteczność działań, jednocześnie informuje dyrektora szkoły o wynikach kontroli i skali zjawiska.
 4. Dyrektor lub upoważniona osoba (nauczyciel, pielęgniarka) informuje wszystkich rodziców o stwierdzeniu wszawicy w grupie, klasie dzieci, z zaleceniem codziennej kontroli czystości głowy dziecka oraz czystości głów domowników.
 5. W przypadku, gdy rodzice zgłoszą trudności w przeprowadzeniu kuracji (np. brak środków na zakup preparatu), dyrektor szkoły we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej, udzielają rodzicom lub opiekunom niezbędnej pomocy.
 6. Pielęgniarka po upływie 7 -10 dni kontroluje stan czystości skóry głowy dzieci po przeprowadzonych zabiegach higienicznych przez Rodziców oraz przeprowadza kontrole czystości w klasach, w których doszło do zarażenia.
 7. Rodzice po przeprowadzonych zabiegach przyprowadzają dziecko do pielęgniarki szkolnej w celu ponownego sprawdzenia czystości.
 8. W sytuacji stwierdzenia nieskuteczności zalecanych działań, pielęgniarka zawiadamia o tym dyrektora szkoły w celu podjęcia bardziej radykalnych kroków (zawiadomienie ośrodka pomocy społecznej o konieczności wzmożenia nadzoru nad realizacją funkcji opiekuńczych przez rodziców dziecka oraz udzielenia potrzebnego wsparcia).
 9. W przypadku braku skutecznych działań ze strony ośrodka pomocy społecznej dyrektor szkoły w porozumieniu z pedagogiem szkolnym rozważa założenie Niebieskiej Karty lub kieruje sprawę do sądu rodzinnego z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną dziecka ze względu na utrzymującą się lub powtarzającą się wszawicę w rodzinie.

Nr XVI b. Procedura postępowania w przypadku wystąpienia świerzbu

Poinformowanie rodziców o przypadku zachorowania.

1. Skierowanie do rodziców apelu o:
 - a. niebagatelizowanie objawów śwładu skóry i zmian skórnych u swojego dziecka oraz polecenie udania się do lekarza rodzinnego lub lekarza dermatologa,

- b. ścisłe przestrzeganie zaleceń lekarza,
- c. zachowanie się zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i poinformowanie szkoły o ewentualnej chorobie,
- d. dostarczenie do szkoły zaświadczenia od lekarza prowadzącego po zakończonym leczeniu,
- e. przestrzeganie w domu zasad związanych z profilaktyką świerzbu - czyli:
 - codzienna kąpiel całego ciała, częste mycie rąk,
 - codzienna zmiana bielizny osobistej,
 - częsta zmiana bielizny pościelowej, pranie w wysokiej temperaturze i prasowanie,
 - częsta zmiana odzieży, właściwe pranie i prasowanie,
 - spanie na oddzielnych pościeliach,
 - używanie wyłącznie własnych przedmiotów osobistego użytku – np. ręczników.

2. Zastosowanie procedury utrzymania czystości pomieszczeń w szkole.

Nr XVI c. Procedura utrzymania czystości w przypadku wystąpienia świerzbu

Po otrzymaniu informacji o zachorowaniu należy podjąć czynności porządkowe:

sprzątanie/odkurzanie i mycie na mokro pomieszczeń, w których przebywają dzieci.

Niezwłoczne usunięcie nieczystości (np. worek z odkurzacza).

1. Do przygotowania roztworu używać wody i detergentu w odpowiednim stężeniu, zgodnie z zaleceniami producenta. Detergent należy wlewać do wody, nigdy odwrotnie.
2. Wodę z detergentem należy często zmieniać.
3. Myć powierzchnie atestowanymi detergentami przeznaczonymi do danego typu powierzchni.
4. Dezynfekować sprzęty (stoły, krzesła, ławki, umywalki, toalety oraz pozostałe meble, dywany) oraz pomoce dydaktyczne (materace, sprzęt sportowy, mikroskopy) odpowiednimi płynami posiadającymi atest (PZH) lub dopuszczenie Ministra Zdrowia.

5. Co najmniej dwa razy dziennie odkażać wszystkie klamki w budynku.
6. Nie wolno myć gabinetów, korytarzy i toalet tą samą wodą.
7. Po zakończonym sprzątanu użyty sprzęt należy umyć i wysuszyć.
8. Wszystkie środki przeznaczone do sprzątania i dezynfekcji przechowywać w oryginalnych, zamkniętych opakowaniach w miejscu niedostępnym dla dzieci.
9. Pluszowe zabawki należy umieścić na 3 dni w szczelnie zamkniętych plastikowych workach.
10. Należy zalecić wszystkim dzieciom i pracownikom szkoły częste mycie rąk pod bieżącą wodą z mydłem oraz dezynfekowanie rąk płynem odkażającym. Nie wolno mieszać płynów do mycia i dezynfekcji.
11. Prace porządkowe należy przeprowadzać w rękawiczkach jednorazowych.
12. W przypadku zetknięcia preparatów z błonami śluzowymi należy przemyć je czystą wodą i skontaktować się z lekarzem.

Nr XVI d. Procedura postępowania w przypadku wystąpienia koronawirusa oraz podstawowe środki ochronne przeciwko koronawirusowi

Koronawirus jest wirusem osłoniętym cienką warstwą tłuszczową, dlatego jest wrażliwy na wszystkie detergenty, w tym mydło, preparaty do dezynfekcji oraz promienie UV. Oznacza to, że łatwo go inaktywować prostymi środkami czystości.

Wirus przenosi się:

1. bezpośrednio, drogą kropelkową – zawierające wirusa drobne kropelki powstające w trakcie kaszlu, kichania, mówienia mogą być bezpośrednią przyczyną zakażenia. Odległość 1-1,5 m od osoby, z którą prowadzimy rozmowę, traktowana jest jako bezpieczna pod warunkiem, że osoba ta nie kaszle i nie kicha w naszym kierunku (strumień wydzieliny oddechowej pod ciśnieniem),
2. pośrednio, poprzez skażone wydzieliną oddechową (podczas kichania czy kaszlu) przedmioty i powierzchnie. Wirus nie ma zdolności przetrwania poza organizmem człowieka, ulega dezaktywacji po kilku- kilkunastu godzinach.

Jeśli u ucznia lub pracownika szkoły, który przebywał w rejonie zagrożenia epidemiologicznego **w ciągu ostatnich 14 dni**:

1) zaobserwowano objawy takie jak: gorączka, kaszel, duszność i problemy z oddychaniem to:

- należy bezzwłocznie, telefonicznie powiadomić stację sanitarno-epidemiologiczną,
- w przypadku utrudnionego kontaktu ze stacją sanitarno – epidemiologiczną chory powinien zgłosić się bezpośrednio do oddziału zakaźnego lub oddziału obserwacyjno-zakaźnego, gdzie określony zostanie dalszy tryb postępowania medycznego.

2) nie zaobserwowano wyżej wymienionych objawów, to **przez kolejne 14 dni** należy kontrolować stan zdrowia, czyli codziennie mierzyć temperaturę ciała oraz zwrócić uwagę na występowanie objawów grypopodobnych (złe samopoczucie, bóle mięśniowe, kaszel).

Jeżeli po 14 dniach samoobserwacji nie wystąpią wyżej wymienione objawy, można zakończyć kontrolę.

3) miał kontakt z osobą chorą lub zakażoną koronawirusem to:

- należy bezzwłocznie, telefonicznie powiadomić stację sanitarno-epidemiologiczną.

Osoby, które nie miały bliskiego kontaktu:

- rodzina i przyjaciele, którzy nie mieli bliskiego kontaktu z osobą chorą, nie muszą podejmować żadnych środków ostrożności ani wprowadzać żadnych zmian we własnych aktywnościach, takich jak uczęszczanie do szkoły czy pracy, chyba, że źle się poczują,
- w przypadku złego samopoczucia powinni telefonicznie powiadomić stację sanitarno-epidemiologiczną, aby rozważyć, czy potrzebują dalszej oceny,
- poza osobami, które są zdefiniowane jako te, które miały bliski kontakt, reszta szkoły nie musi podejmować żadnych środków ostrożności, ani wprowadzać żadnych zmian we własnych zajęciach w placówkach edukacyjnych. Jeśli źle się poczują, poddane zostaną kwalifikacji, w zależności od objawów. To zalecenie dotyczy personelu dydaktycznego i dzieci z klasy i placówki, które nie przebywali w bliskim otoczeniu z osobą chorą,
- decyzja, do jakiej grupy kontaktu należą uczniowie i pracownicy powinna zostać podjęta w kontakcie ze służbami sanitarnymi, personelem szkoły, uczniem i jego opiekunami prawnymi.

W przypadku, gdy uczeń lub pracownik szkoły został skierowany do szpitala z podejrzeniem koronawirusa, dyrektor szkoły lub wicedyrektor w porozumieniu z właściwym Państwowym Inspektorem Sanitarnym może podjąć decyzję o zamknięciu szkoły na jeden dzień w celu przeprowadzenia dekontaminacji pomieszczeń i przedmiotów.

Podstawowe środki ochronne przeciwko koronawirusowi

Często myć ręce.

- należy pamiętać o częstym myciu rąk wodą z mydłem, a jeśli nie ma takiej możliwości dezynfekować je płynami/żelami na bazie alkoholu (min. 60 %),
- mycie rąk ww. metodami zabija wirusa, jeśli znajduje się on na rękach,
- wirus ma zdolność do krótkotrwałego przebywania na powierzchniach i przedmiotach, jeśli skażone zostały wydzieliną oddechową (w trakcie kaszlu czy kichania) osób chorych. Istnieje ryzyko przeniesienia wirusa z zanieczyszczonych powierzchni na rękach np. dotykając twarzy lub pocierając oczy. Dlatego częste mycie rąk zmniejsza ryzyko zakażenia.

2. Stosować zasady ochrony podczas kichania i kaszlu

Podczas kaszlu i kichania należy zakryć usta i nos zgiętym łokciem lub chusteczką – jak najszybciej wyrzucić chusteczkę do zamkniętego kosza i umyć ręce używając mydła i wody lub zdezynfekować je środkami na bazie alkoholu (min. 60 %). Zakrycie ust i nosa podczas kaszlu i kichania zapobiega rozprzestrzenianiu się zarazków, w tym wirusów. Jeśli nie przestrzega się tej zasady można łatwo zanieczyścić przedmioty, powierzchnie lub dotykane, np. przy powitaniu, osoby.

3. Zachować bezpieczną odległość

- należy zachować co najmniej 1 metr odległości z osobą, która kaszle, kicha i ma gorączkę,
- gdy ktoś z chorobą układu oddechowego, taką jak 2019-nCoV, kaszle lub kicha, wydała pod ciśnieniem małe kropelki zawierające wirusa. Jeśli jest się zbyt blisko, można wdychać wirusa.

4. Unikać dotykania oczu, nosa i ust

Dłonie dotykają wielu powierzchni, które mogą być zanieczyszczone wirusem. Dotknięcie oczu, nosa lub ust zanieczyszczonymi rękami, może spowodować przeniesienie się wirusa z powierzchni na siebie.

5. Będąc chorym, mając: gorączkę, kaszel, trudności w oddychaniu po powrocie z krajów, gdzie szerzy się koronawirus, jeśli nie upłynęło 14 dni od powrotu – **NIE należy przychodzić do szkoły!**

Należy niezwłocznie zasięgnąć pomocy medycznej – udać się na oddział zakaźny albo obserwacyjno-zakaźny, zgodnie z wytycznymi zamieszczonymi w Komunikacie krajowego konsultanta w dziedzinie chorób zakaźnych

Należy przy tym pamiętać, żeby unikać środków komunikacji publicznej, aby nie narażać innych osób. Zaleca się osłonięcie ust i nosa maseczką ochronną, która stanowi pierwszą barierę ochronną dla otoczenia.

6. Będąc chorym i mając bardzo złe samopoczucie, ale gdy nie podróżowało się do krajów, w których szerzy się koronawirus – **NIE** należy od razu podejrzewać u siebie zakażenia koronawirusem. Jednak w dbałości o własne zdrowie **NIE** należy przychodzić do szkoły, należy pozostać w domu i zasięgnąć porady lekarza rodzinnego.

Objawy ze strony układu oddechowego z towarzyszącą gorączką mogą mieć wiele przyczyn np. wirusową (wirusy grypy, adenowirusy, rynowirusy, koronawirusy, wirusy paragrypy), czy bakteryjną (pałeczka *Haemophilus influenzae*, pałeczka krztuśca, chlamydia, mykoplazama).

7. Mając łagodne objawy ze strony układu oddechowego, gdy nie podróżowało się do krajów, w których szerzy się koronawirus należy starannie stosować podstawowe zasady higieny oddychania oraz higieny rąk i pozostać w domu do czasu powrotu do zdrowia, jeśli to możliwe.
8. Unikać spożywania surowych lub niedogotowanych produktów pochodzenia zwierzęcego. Należy ostrożnie obchodzić się z surowym mięsem, mlekiem lub narządami zwierzęcymi, aby uniknąć krzyżowego zanieczyszczenia poprzez niegotowaną żywność, zgodnie z dobrymi zasadami bezpieczeństwa żywności.

9. Zapobiegać innym chorobom zakaźnym poprzez szczepienia, np. przeciwko grypie. W zależności od sezonu epidemicznego, w Polsce rejestruje się od kilkuset tysięcy do kilku milionów zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę i zachorowania grypopodobne rocznie. Szczyt zachorowań ma miejsce zwykle między styczniem a marcem. Ostre infekcje wirusowe mogą sprzyjać zakażeniom innymi czynnikami infekcyjnymi, w tym wirusami. Nie należy jednak traktować szczepień ochronnych przeciwko grypie jako sposobu zapobiegania zakażeniom koronawirusem.
10. Dbać o odporność, wysypiać się, dbać o kondycję fizyczną, racjonalne odżywianie.

Nr XVII e. Procedura zgłaszania podejrzenia salmonelli (lub zbiorowego zatrucia pokarmowego)

1. Działania wstępne i pomoc dziecku

- Izolacja i opieka: Nauczyciel, który zauważy u dziecka objawy zatrucia pokarmowego (np. wymioty, biegunkę, gorączkę), powinien natychmiast odizolować dziecko od grupy (klasy).
 - Należy zapewnić dziecku komfort psychiczny, możliwość położenia się, dyskretnego skorzystania z toalety i wykonywania zabiegów higienicznych.
 - Jeśli stan zdrowia dziecka wymaga natychmiastowej interwencji, należy podjąć działania pomocy przedmedycznej i w razie potrzeby wezwać pogotowie ratunkowe (112 lub 999).
- Powiadomienie dyrektora: Nauczyciel niezwłocznie informuje dyrektora szkoły o podejrzeniu zatrucia i zaobserwowanych objawach.
- Powiadomienie rodziców: Dyrektor lub upoważniony pracownik telefonicznie powiadamia rodziców/opiekunów prawnych o stanie zdrowia dziecka i konieczności odebrania go ze szkoły i udania się do lekarza.
 - Decyzja o badaniu i leczeniu należy do rodziców. W przypadku wezwania pogotowia, rodzice są powiadamiani równocześnie.

2. Obowiązki dyrektora w przypadku podejrzenia

W przypadku wystąpienia co najmniej dwóch lub trzech podobnych zachorowań w tym samym czasie (kryterium ogniska/zbiorowego zatrucia pokarmowego), dyrektor ma

następujące kluczowe obowiązki:

A. Zgłoszenie do Sanepidu

- **Niezwłoczne powiadomienie:** Dyrektor lub upoważniony pracownik niezwłocznie (telefonicznie) informuje właściwego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PPIS) o podejrzeniu zbiorowego zatrucia pokarmowego.
- **Współpraca:** Szkoła musi ściśle współpracować z Sanepidem prowadzącym dochodzenie epidemiologiczne. Obejmuje to:
 - Udzielanie informacji o chorych dzieciach/personelu.
 - Wydawanie poleceń dotyczących próbek kału do badań w kierunku pałeczek *Salmonella*/innych schorzeń jelitowych (badania te są niezbędne do potwierdzenia salmonellozy).
 - Wprowadzenie zaleceń Sanepidu (np. dodatkowej dezynfekcji, zmian w żywieniu, wstrzymania zajęć).

B. Działania wewnętrzne i dokumentacja

- **Personel:** Dyrektor zwalnia z pracy każdego nauczyciela lub pracownika, u którego wystąpiły objawy zatrucia i kieruje go do lekarza.
- **Wstępne ustalenie źródła:** Dyrektor (w porozumieniu z intendentem, jeśli jest to stołówka szkolna, lub firmą cateringową) próbuje wstępnie ustalić prawdopodobne źródło zatrucia, sprawdzając:
 - Czystość kuchni, naczyń i sprzętów.
 - Sposób przechowywania żywności, w szczególności produktów łatwo psujących się.
- **Zabezpieczenie próbek:** Dyrektor wydaje polecenie zabezpieczenia podejrzanych produktów i żywności, w szczególności próbek posiłków z dnia poprzedniego i bieżącego (jeśli szkoła posiada własną kuchnię), na potrzeby kontroli Sanepidu.
- **Dokumentacja:** Gromadzi całą dokumentację, w tym notatki z interwencji, pisma do Sanepidu, decyzje i zalecenia Sanepidu.

C. Informowanie organu prowadzącego i rodziców

- Dyrektor informuje organ prowadzący (np. gmina/miasto) o zaistniałej sytuacji.
- Informuje pozostałych rodziców o podejrzeniu zbiorowego zatrucia, zwracając uwagę na niepokojące objawy, które mogą wystąpić u ich dzieci, oraz wzmacniając zasady rygoru higienicznego.

Nr XVII. Procedura postępowania – palenie papierosów

1. Nauczyciel powiadamia o fakcie/podejrzeniu palenia papierosów przez ucznia wychowawcę.
2. Wychowawca powiadamia rodziców ucznia, pedagoga i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca klasy przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności pedagoga szkolnego i rodziców, w trakcie której zostaje ustalony tryb postępowania w przypadku powtórzenia się zaistniałej sytuacji.

Nr XVIII. Procedura postępowania nauczyciela w przypadku podejrzenia, że uczeń jest pod wpływem środków odurzających lub psychoaktywnych (alkoholu, narkotyków, dopalaczy)

Uczeń pod wpływem środków odurzających lub substancji psychoaktywnych

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę danego ucznia.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie i zdrowie (np. przekazuje ucznia pod opiekę pedagoga szkolnego, innego nauczyciela, lub pracownika obsługi).
3. **Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu zdrowia, ewentualnie udziela pomocy medycznej**
4. Zawiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców (opiekunów), których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły.
5. W przypadku odmowy ze strony rodziców/opiekunów o pozostaniu ucznia w szkole, czy też przewiezieniu do placówki służby zdrowia bądź też przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji – decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
6. W przypadku ucznia będącego pod wpływem alkoholu – jeżeli rodzice odmawiają przyjazdu, a uczeń jest agresywny wobec kolegów i nauczycieli, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych –

dyrektor zawiadamia najbliższą jednostkę policji.

7. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień lub – w przypadku jej braku – do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych, na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/ opiekunów (oraz sąd rodzinny, jeżeli uczeń nie ukończył 18 lat).
8. Jeżeli zdarzenia, w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły powtarzają się, świadczy to o jego demoralizacji. Nakłada to na szkołę obowiązek powiadomienia policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego o tej szczególnej sytuacji.

Substancje psychoaktywne - substancje, które wywołują uzależnienie i po odstawieniu których rozwija się zespół objawów abstynencji. Oprócz alkoholu należą do nich: pochodne opium - opiaty, zwane narkotykami, substancje o działaniu psycho stymulującym - amfetamina i kokaina, leki nasenne, uspokajające i przeciwłękowe, tzw. benzodiazepiny (relanium, diazepam, nitrozepam), środki halucynogenne (np. LSD), substancje pochodzące z konopi indyjskich (haszysz), lotne rozpuszczalniki.

Nr XIX. Procedura postępowania nauczyciela w przypadku, gdy podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk

1. Nauczyciel przekazuje ucznia pod opiekę pedagoga szkolnego oraz powiadamia o swoich podejrzeniach wychowawcę danego ucznia.
2. Wychowawca lub pedagog powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły oraz rodziców (opiekunów) ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia się w szkole.
3. W przypadku, gdy uczeń na prośbę wychowawcy lub pedagoga nie chce przekazać substancji, ani pokazać zawartości teczki, szkoła wzywa policję, która po przyjeździe przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do analizy. (Nauczycielowi nie wolno samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia; jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji).
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim jej zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji.

Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję.

5. Wychowawca wyciąga konsekwencje statutowe.

Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

Nr XX. Procedura postępowania – Przemoc i agresja (w tym autoagresja)

W przypadku stwierdzenia aktu przemocy lub agresji ucznia (uczniów) wobec otoczenia nauczyciel będący świadkiem zdarzenia:

- Podejmuje działania, uniemożliwiające dalszą agresję; sam lub przy pomocy innych pracowników szkoły odizolowuje sprawcę przemocy od ofiary.
- W przypadku okaleczeń lub innego uszczerbku na zdrowiu u ofiary agresji udziela pomocy przedmedycznej.
- Akcentuje swój sprzeciw.
- Powołuje się na normy obowiązujące w szkole.
- Podejmuje decyzję o powiadomieniu wychowawcy danego ucznia i/lub pedagoga szkolnego, dyrektora o zaistniałym zdarzeniu.
- Przeprowadza rozmowy wyjaśniające w najkrótszym możliwym czasie (wychowawca klasy, psycholog lub pedagog).
- Po wyjaśnieniu, decyzję, o powiadomieniu rodziców podejmuje i wykonuje wychowawca klasy.
- W sytuacjach zagrażających życiu i/lub zdrowiu uczniów dyrektor lub upoważniony pracownik powiadamia policję lub straż miejską oraz wzywa pogotowie ratunkowe.
- Wychowawca wyciąga konsekwencje statutowe.

Ważne pojęcia:

Przemoc to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw innej osobie, naruszające jej prawa i dobra osobiste (do nietykalności fizycznej, godności, szacunku) powodujące cierpienie i szkody; ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Agresja w psychologii oznacza skłonności do zachowań agresywnych, ataku, trudności kontrolowania negatywnych popędów i impulsów skierowanych przeciwko innym ludziom, sytuacjom, poglądom. Często występuje w sytuacji grupowej jako działanie imitacyjne (naśladowcze), będące wyrazem dostosowania się do wymagań i zasad, obowiązujących np. w grupie rówieśniczej lub subkulturze. Agresja może przybierać różne formy: od aktów

fizycznych, jak przemoc czy gwałt w rozmaitych (indywidualnych lub grupowych) postaciach, do bardziej subtelnych zachowań, m.in. krzyku, agresji słownej, złościwości zachowania, mimiki czy gestykulacji.

Autoagresja to działanie powodujące u samego siebie cierpienie albo szkodę psychiczną lub fizyczną. Najczęstszą przyczyną autoagresji jest uraz spowodowany w dzieciństwie. Może być nim: bicie dziecka, poniżanie go, ignorowanie jego potrzeb, co prowadzi do zaburzeń w sferze emocjonalnej i w konsekwencji do autoagresji. Niewłaściwe postawy rodzicielskie (odrzućenie, zaniedbanie, nadopiekuńczość, nadmierne wymagania), trudna sytuacja ekonomiczna, bezrobocie, problemy alkoholowe - sprzyjają pojawieniu się tego zaburzenia. Powodem może być również brak rodziców: śmierć, rozwód, pobyt w domu dziecka, szpitalu. Zachowania autoagresywne mogą być związane również z chorobami wrodzonymi dziecka. Z możliwością autoagresji należy liczyć się w zespołach depresyjnych i w przebiegu nagłych stanów podniecenia psychoruchowego, w chorobach psychicznych (np. schizofrenii).

Nr XXI. Procedura postępowania w przypadku bójki uczniów dwóch klas „ustawki” (poza szkołą)

Dotyczy sytuacji, gdy do szkoły dociera informacja o bójce z udziałem uczniów dwóch klas poza terenem szkoły.

Kolejność podejmowanych działań

1. Sporządzenie notatki służbowej dotyczącej zdarzenia na podstawie zebranych informacji.
2. Spotkanie dyrektora z wychowawcami klas, pedagogiem, psychologiem w celu ustalenia zadań do wykonania.
3. Przesłanie do organu prowadzącego i policji informacji wraz z notatką służbową.
4. Nawiązanie kontaktu z rodzicami uczniów i zaproszenie ich na spotkanie.
5. Spotkanie wychowawcy i pedagoga z uczniami i ich rodzicami.
6. Wdrożenie działań naprawczych (zgodnie z programem wychowawczym szkoły).
7. Obserwacja zachowań uczniów.

8. Wychowawca wyciąga konsekwencje statutowe.

Zasoby konieczne do wdrożenia procedury:

Programy wychowawcze w zakresie przeciwdziałania agresji, wiedza o uczniach i zdarzeniu, wykwalifikowana kadra specjalistów.

Obowiązki i role osób:

1. Dyrektor, wicedyrektor (lub upoważniona przez dyrektora osoba w wypadku jego nieobecności): sporządza notatkę służbową dot. zdarzenia. Powiadamia Organ Prowadzący i Wydział ds. Nieletnich Policji w przypadku poważnych następstw bójki. Koordynuje działania.

Wychowawca: nawiązuje kontakt z rodzicami uczniów, organizuje spotkanie zespołu wychowawczego klasy, rodziców uczniów, prowadzi, wspólnie z pedagogiem i psychologiem, rozmowy z uczestnikami zajęcia. Informuje o drogach uzyskania odszkodowania w przypadku poniesionych szkód.

Pedagog, psycholog: prowadzi rozmowy z uczniami, wdraża działania naprawcze (na podstawie programu wychowawczego)

Ewaluacja procedury

Na podstawie obserwacji zachowań uczniów oraz prowadzonych rozmów z rodzicami wdrażanie, w miarę potrzeb, koniecznych zmian.

Nr XXII. Procedury postępowania – Dewastacja mienia społecznego

Nauczyciel, który uzyska informację o dewastacji lub stwierdzi dewastację mienia przez ucznia:

1. Ustala okoliczności zdarzenia na podstawie rozmowy z osobą informującą o zaistniałym fakcie oraz oglądu sytuacji w miejscu zaistnienia szkody.
2. Informuje o fakcie dyrektora szkoły.
3. Podejmuje próbę ustalenia sprawcy oraz oszacowania wartości szkody; w uzasadnionych przypadkach dyrektor powiadamia policję.
4. W przypadku niebudzącego wątpliwości ustalenia sprawcy szkody wzywa do szkoły jego rodziców/opiekunów prawnych.
5. Ustala w obecności rodzica, dyrektora szkoły, wychowawcy oraz sprawcy szkody zasady zadośćuczynienia bądź też pokrycia strat przez sprawcę i jego opiekunów

prawnych lub podejmuje decyzję o poinformowaniu sądu rodzinnego z zarzutem demoralizacji.

Nr XXIII. Procedura postępowania – Popęlnienie czynu karalnego przez ucznia, udział uczniów w działalności grup przestępczych

W przypadku stwierdzenia lub podejrzenia popełnienia czynu karalnego przez ucznia (uczniów):

1. Osoba, która powzięła tę informację niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły.
2. Przekazuje sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły, wychowawcy lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
3. Wstępnie ustalane są okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
4. Dyrektor lub pedagog szkolny niezwłocznie powiadamia policję lub straż miejską w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. uszkodzenie ciała, groźby karalne itp.), lub gdy sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
5. Wychowawca lub pedagog szkolny powiadamia rodziców ucznia.
6. Pedagog zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go, lub porzuca przedmiot pochodzący z kradzieży).
7. Wychowawca wyciąga konsekwencje statutowe.

Do najczęściej popełnianych czynów karalnych zalicza się:

a.) czyny karalne będące wykroczeniami:

- art. 74 KW, niszczenie, uszkodzanie, usuwanie lub czynienie nieczytelnymi znaków lub napisów ostrzegających o groźącym niebezpieczeństwie dla życia lub zdrowia człowieka albo ogrodzenia lub innego urządzenia zapobiegającego takiemu niebezpieczeństwu,
- art. 76 KW rzucanie kamieniami lub innymi przedmiotami w pojazd mechaniczny będący w ruchu,
- art. 85 KW samowolne ustawianie, niszczenie, uszkodzanie, usuwanie, włączanie lub wyłączanie znaku, sygnału, urządzenia ostrzegawczego lub zabezpieczającego albo zmienianie ich położenia, zaśłanianie dotyczy ruchu drogowego.

- art. 119 KW kradzież lub przywłaszczenie cudzej rzeczy ruchomej, jeżeli jej wartość nie przekracza kwoty wolnej od przestępstwa ustalonej w danym roku,
- art. 122 KW nabycie mienia wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży lub z przywłaszczenia, lub pomoc do jego zbycia albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przyjęcie tego mienia lub pomoc w ukryciu,
- art. 124 KW umyślne zniszczenie, uszkodzenie lub uczynienie cudzej rzeczy niezdatną do użytku, jeżeli szkoda nie przekracza kwoty wolnej od przestępstwa ustalonej w danym roku,
- art. 143 KW złośliwe utrudnianie lub uniemożliwianie korzystania z urządzeń przeznaczonych do użytku publicznego, a w szczególności uszkodzanie lub usuwanie przyrządów alarmowych, instalacji oświetleniowej, zegarów, automatów, telefonów, oznaczeń nazwy miejscowości, ulicy, placu lub nieruchomości, urządzeń służących do utrzymania czystości lub ławek.

b) czyny karalne będące przestępstwami z kodeksu karnego:

- art. 137 KK publiczne znieważanie, niszczenie, uszkodzanie lub usuwanie godła,
- art. 156 KK spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci:
 - 1) pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia,
 - 2) innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała
- art. 157 KK spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, innego niż określony w art. 156 § 1, spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia trwające nie dłużej niż 7 dni (przestępstwo tzw. średniego i lekkiego uszkodzenia ciała, to zdarza się nieletnim dużo częściej niż 156 KK),
- art. 158 KK udział w bójce lub pobiciu, w którym naraża się człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 lub w art.

157 § 1 - art. 177 KK naruszenie, chociażby nieumyślne, zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym i spowodowanie nieumyślnie wypadku, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała określone w art. 157 § 1

- art. 178a KK prowadzenie pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, przez osobę znajdującą się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (coraz częściej w praktyce sądowej uczniowie siadają po wypiciu alkoholu na rower i w ten sposób popełniają ten czyn karalny raczej poza szkołą),

- art. 190 KK **groźenie innej osobie** popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, (przestępstwo groźby karalnej, zdarza się czasami w szkole, często jest powiązane z tzw. wymuszeniami rozbójniczymi),

- art. 191 KK stosowanie przemocy wobec osoby lub groźby bezprawnej w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia,

- art. 216 KK znieważenie innej osoby w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła,

- art. 217 KK uderzenie człowieka lub naruszenie w inny sposób jego nietykalności cielesnej,

- art. 226 KK znieważenie **funkcjonariusza publicznego albo osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, (wyjątkowo w szkole np. w czasie interwencji policji, ale zdarzało się, że nieletni znieważał poza szkołą policjanta),**

- art. 233 KK składanie zeznań mających służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy i zeznawanie nieprawdy lub zatajanie prawdy, (w szkole wyjątkowo podczas składania wyjaśnień przed policją, poza szkołą zdarza się nieletnim często),

- art. 270 KK podrobienie lub przerobienie dokumentu w celu użycia za autentyczny, lub użycie takiego dokumentu jako autentycznego, (np. wpisywanie ocen, podrabianie zwolnień

lekarskich, podrobienie legitymacji szkolnej itp.), zabronione jest również używanie podrobionego lub przerobionego dokumentu art. 273 KK,

- art. 275 KK posługiwanie się dokumentem stwierdzającym tożsamość innej osoby albo jej prawa majątkowe lub kradzież, przywłaszczenie takiego dokumentu, a także zniszczenie, uszkodzenie takiego dokumentu art. 276 KK,

- art. 278 KK zabór w celu przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej- kradzież często się zdarza na terenie szkoły,

- art. 279 KK kradzież z włamaniem, też często w szkole,

- art. 280 KK kradzież z użyciem przemocy wobec osoby lub z groźbą natychmiastowego jej użycia albo doprowadzenie człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności w celu dokonania kradzieży,

- art. 288 KK **niszczenie cudzej rzeczy, uszkodzenie lub czynienie jej niezdatną do użytku,**

- art. 291 KK nabycie rzeczy uzyskanej za pomocą czynu zabronionego lub pomoc w jej zbyciu albo przyjęcie rzeczy lub jej ukrycie (przestępstwo paserstwa umyślnego i nieumyślnego art. 292 KK),

- art.312 KK puszczanie w obieg podrobionego albo przerobionego pieniądza, innego środka płatniczego, który sama osoba sprawcy otrzymała jako prawdziwy

Nr XXIV. Procedura postępowania, gdy uczeń stał się ofiarą czynu karalnego

Nauczyciel będący na miejscu zdarzenia:

1. Udziela pierwszej pomocy (pomocy przedmedycznej) bądź zapewnia jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, ewentualnie karetki pogotowia, jeżeli ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły i wychowawcę ucznia oraz sporządza notatkę z zdarzenia.
3. Powiadamia rodziców ucznia.
4. Niezwłocznie wzywa policję w przypadku, gdy sprawa jest poważna i niezbędne jest profesjonalne zabezpieczenie śladów przestępstwa, ustalenie okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

Nr XXV. Procedury postępowania - Epizod psychotyczny ucznia

Działania interwencyjne:

- Nie pozostawiaj ucznia samego.
- Reaguj spokojnie, łagodnie.
- Bez rozgłosu doprowadź do odosobnienia ucznia, uspokój atmosferę w klasie.
- Nie rozpowszechniaj w szkole informacji o zdarzeniu.
- Zawiadom pogotowie ratunkowe (999, 112).
- Nie skupiaj się na rozstrzygnięciu, czy to jest psychoza, czy nie - pozostaw to lekarzom.

Działania naprawcze:

1. Jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym należy przygotować do tego klasę - np. przeprowadzić zajęcia edukacyjne nt. „czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany).
2. Jeżeli rodzic lub uczeń sobie tego nie życzą - nie informować klasy o chorobie.
3. Należy wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określaniu wymagań wobec ucznia.
4. Należy skonsultować postępowanie z lekarzem oddziałowym, na którym leczy się uczeń, który jednak nie musi udzielić informacji.
5. Udzielić elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazać możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w PPP, PZP, przyszpitalnych grup wsparcia.

Nr XXVI. Procedura postępowania z uczniem, który chce okaleczyć siebie lub innych

1. Bądź dyrektywny. Jeśli czas na to pozwala, poinformuj dokładnie, co dziecko ma robić z rękami, nogami, itp. np. jeśli właśnie chce kogoś uderzyć, powiedz: „opuść ręce”. Jeśli chce rzucić krzesłem, należy powiedzieć: „postaw krzesło”. Jeżeli chce kopać: „trzymaj stopy na podłodze”.
2. Należy unikać pouczania go, czego nie ma robić, np. nie mówić „nie bij”. Zamiast tego należy udzielić wskazówek, co ma robić.
3. Należy unikać niejasnych sformułowań typu: „uspokój się”, a używać precyzyjnych wyrażen, takich jak: „trzymaj ręce w bezruchu”.
4. Jeśli wskazówki werbalne są ignorowane i dziecko w dalszym ciągu zachowuje się

agresywnie, próbuje ugodzić innych, czy niszczy mienie, należy uniemożliwić mu to, używając siły fizycznej. Może zaistnieć potrzeba przejścia do bezpośredniego użycia siły fizycznej w sytuacji, gdy brak jest czasu na wskazówki słowne.

5. Jeśli jest to możliwe, należy używać takich technik, jak blokowanie, w celu uniemożliwienia osiągnięcia innych, czy okaleczenia siebie.
6. Aby nie dopuścić do okaleczenia, należy, jeśli to możliwe unieruchomić dziecku ręce i nogi. Jedyne, co powinno się mówić w takiej sytuacji, to: „trzymaj ręce w bezruchu, puszcza cię wtedy, gdy twoje ręce będą nieruchome”. Nie powinno się mówić nic więcej do czasu, gdy dziecko zapanuje nad swoimi kończynami.
7. Gdy zaczyna postępować zgodnie ze wskazówkami, należy stopniowo redukować siłę fizyczną. Jeśli ponownie stanie się gwałtowne, znowu powinno być wprowadzone zabezpieczenie fizyczne.
8. Użycie siły fizycznej powinno być stosowane tylko w przypadku zagrażającym zniszczeniem czy okaleczeniem i usunięte, gdy tylko sytuacja zostanie uznana za bezpieczną.
9. Jeśli zajdzie taka okoliczność, należy wezwać pomoc. Powinno się to zrobić w spokojny sposób, nie okazując emocji.
10. Nie dyskutować o zaistniałej sytuacji w obecności dzieci.
11. Posługiwanie się siłą fizyczną nie powinno być stosowane w przypadkach, które nie są niebezpieczne czy destrukcyjne, jak gwałtowne poruszenie się, czy skakanie, itp.
12. Opiekunowie, aby posługiwać się siłą fizyczną, powinni być przeszkoleni przez specjalistę w tej dziedzinie, muszą być kompetentni.
13. Ważne jest uświadomienie dziecku, że zachowanie agresywne nie opłaca się. Osiąga się to przez unikanie bezpośredniego ustosunkowywania się do agresywnego zachowania.
14. Nie ma dyskusji, pogroźek, ekscytacji (pozytywnego wzmacniania), podobnie też, nie prosi się o przeproszenie czy rekompensowanie szkód, gdy każda z odpowiedzi mogłaby stać się nagrodą za agresywne zachowanie się.

Nr XXVII. Procedura szczegółowa - zamach samobójczy ucznia

Działania interwencyjne:

1. Ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia.
2. Nie pozostawiaj ucznia samego.
3. Usuń wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru.
4. Bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce.
5. Zbierz wstępnie informacje o okoliczności zdarzenia.
6. Wezwij pomoc (pogotowie, policję, straż) jeśli potrzeba.
7. Zadbaj, żeby interwencja służb przebiegła dyskretnie.
8. Towarzysz uczniowi - jesteś dla niego ważny.
9. Poinformuj Dyrekcję Szkoły - Dyrekcja zawiadamia Wydział Edukacji UM.
10. Dokonaj szybkiej oceny dalszych zagrożeń, np. wg. klucza.
11. Zawiadom wychowawcę i członków Szkolnego Zespołu Kryzysowego, poinformuj o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka).
12. Powiadom rodziców / opiekunów prawnych.
13. Dokonaj wyboru priorytetów działania uzależniając działania od oceny sytuacji.
14. Ustal strategię odpowiednią do uzgodnionych priorytetów.
15. Chroń ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami traumatyzującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.).

Działania naprawcze:

1. Dokonaj diagnozy ryzyka ponowienia zamachu (patrz: załącznik) uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi.
2. Skonsultuj dalszą strategię z PPP, CIK lub placówką opieki zdrowotnej.
3. Podejmij próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi.

Zamach, zamiar samobójczy ucznia - lista sprawdzająca

Lp.	Czynnik wysokiego ryzyka	TAK	NIE
5.	Czy uczeń mówi lub w inny sposób wyraża beznadziejność, bezradność?		
6.	Czy bezpośrednio lub pośrednio mówi o samobójstwie?		
7.	Czy w ostatnim czasie pozbywał się osobistych przedmiotów- przedtem dla niego ważnych?		
8.	Czy ostatnio zaczął izolować się, wycofywać z kontaktów, także z bliskimi kolegami?		
9.	Czy zaniechał zajęć, zabaw, dyscyplin sportu dotąd sprawiających mu przyjemność?		
10.	Czy napisał testament, list pożegnalny?		
11.	Czy używa wyrażeń, które wskazują na jakiś moment w czasie, który wiąże się z końcem, zaprzestaniem, odejściem, inną sytuacją?		
12.	Czy przeszedł niedawno zdecydowaną zmianę charakteru, nastroju, zachowania?		
13.	Czy ostatnio zmienił swoje nawyki, np. przestał dbać o wygląd?		
14.	Czy ma problemy z jedzeniem, spaniem nieuzasadnione organicznie?		
15.	Czy podejmował wcześniej próby samobójcze?		
16.	Czy podejmuje jakieś szczególnie ryzykowne zachowania?		
17.	Czy doświadczył niedawno straty, traumy?		
18.	Czy daje wyraz swemu zainteresowaniu tematyką śmierci, umierania, życia po śmierci?		
19.	Czy fascynuje się postaciami kultury, innymi znanymi osobami, które zginęły samobójczo?		
20.	Czy spożywa alkohol, czy używa narkotyków?		

Odpowiedź twierdząca na więcej niż jedno pytanie wskazuje na poważne ryzyko samobójstwa.

Lista sprawdzająca – ryzyko ponownej próby samobójczej

Nawet najmniej groźna próba samobójcza wymaga wnikliwej analizy. Powinniśmy móc ocenić zarówno stan psychiczny jak i somatyczny tej osoby. Dlatego niezmiernie ważne jest, aby w jej pobliżu był lekarz i psycholog. Należy bardzo dokładnie przeanalizować całą sytuację i rozważyć ryzyko ponowienia takiej próby. Należy pamiętać, że czasami poprawa nastroju jest związana ze spadkiem napięcia, ulgą po próbie samobójczej i nie należy traktować go jako

wyraz pogodzenia się z życiem.

Do diagnozy tego stanu przydatne mogą być kolejne pytania ujęte w kwestionariuszu, wymienione poniżej:

1. W jakich okolicznościach dokonał(a) próby samobójczej?
2. Jakie są przyczyny bezpośrednie i pośrednie samobójstwa?
3. Czy to jest pierwsza próba samobójcza? Jeśli nie, to jak wyglądały poprzednie?
4. Co się działo w ostatnim tygodniu przed próbą samobójstwa?
5. Co się działo w ostatnim dniu godzinach przed próbą samobójstwa?
6. Jak się czuł(a) po odzyskaniu przytomności?
7. Czy w rodzinie były śmierci samobójcze? Jeśli tak, to kto i kiedy?
8. Czy w chwili próby samobójczej był(a) pod wpływem środków zmieniających nastrój?
9. Czy było wcześniej leczenie psychiatryczne? Jeśli tak, to kiedy i z jakim rozpoznaniem?
10. Czy z obecnej perspektywy ponowił(a) by próbę samobójczą?
11. Czy w ostatnim okresie życia utracił(a) kogoś bliskiego?
12. Jakich strat doznał(a) w swoim życiu? Jak one wpłynęły na historię życia?

Dzięki informacjom zebranych od ucznia możemy ocenić rodzaj myśli samobójczych i ich nasilenie; występowanie zawężenia presuicydalnego; rodzaj zachowania samobójczego oraz możliwości jego powtarzania; system wartości danej osoby i zasoby osobiste oraz bardzo ważne dla dalszej pracy nastawienie do udzielającego pomocy.

Nr XXVII a. Działania interwencyjne w kontekście próby samobójczej ucznia

1. Dyrektor powołuje Szkolny Zespół Kryzysowy do oceny sytuacji Zagrożenia Życia/Zdrowia, w skład którego wchodzi: pedagog, psycholog, wychowawca klasy oraz nauczyciel, który otrzymał zgłoszenie lub obserwował sytuację zagrażającą.
2. Podział zadań pomiędzy Zespół i opracowanie planu działań **osłonowych**, poinformowanie o celu i harmonogramie działań grono pedagogicznej podczas specjalnej zwołanej rady.
3. Nawiązanie kontaktu z rodziną ucznia po próbie samobójczej lub samobójstwie w celu przekazania informacji o możliwych formach wsparcia oraz weryfikacji informacji na temat zdarzenia.
4. Rozmowa o próbie lub śmierci samobójczej z członkami społeczności szkolnej: pracownikami szkoły, uczniami, a także przeprowadzenie zajęć edukacyjnych

dotyczących kryzysu emocjonalnego.

5. Zorganizowanie i promowanie wśród uczniów, nauczycieli i rodziców szkolnego i pozaszkolnego systemu wsparcia.

Nr XXVII b. Procedura postępowania w sytuacji, kiedy uczeń wypowiada na głos myśli suicydalne (samobójcze)

Działania interwencyjne:

6. Ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia.
7. Nie pozostawiaj ucznia samego.
8. Natychmiast skontaktuj się z rodzicami/ prawnymi opiekunami ucznia w celu niezwłocznego ich przybycia do szkoły.
9. Poinformuj wychowawcę klasy, dyrekcję szkoły i innych pracowników szkoły, pod których opieką uczeń będzie przebywał.
10. Rozmowę z rodzicami ucznia przeprowadź w obecności innego pracownika pedagogicznego szkoły.
11. Sporządź oświadczenie dla rodziców ucznia (Załącznik nr 1- do Procedury XXVII b).
12. W przypadku odmowy podpisania oświadczenia przez rodziców ucznia sporządź notatkę służbową potwierdzoną podpisem wszystkich uczestników rozmowy.

Warszawa, dn.

Załącznik nr 1 (Procedura postępowania nr XXVII b)

OŚWIADCZENIE

Ja, niżej podpisana/y, oświadczam, że jako opiekun prawny (rodzic), zostałam/em poinformowana/y o myślach samobójczych, które zostały wypowiedziane przez moje dziecko.

Zobowiązuję się do niezwłocznego udania się ze swoim synem/córką na konsultację psychiatryczną oraz do dostarczenia do szkoły informacji zwrotnej o stanie zdrowia dziecka.

Nr XXVII c. Pozaszkolny system wsparcia ucznia i jego opiekunów prawnych w sytuacji kryzysu samobójczego

Poziom I

Ośrodki środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży,

zatrudniające psychologów, psychoterapeutów i terapeutów środowiskowych;

Poziom II

Środowiskowe centra zdrowia psychicznego, w których można skorzystać dodatkowo z porady psychiatry;

Poziom III

Ośrodki wysokospecjalistycznej całodobowej opieki psychiatrycznej (oddziały psychiatryczne).

Aktualna lista istniejących w Polsce ośrodków:

<https://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/informacje-o-swadczeniach/ochrony-zdrowia-psychicznego-dzieci-i-mlodziezy/>

Nr XXVII d. Ogólnopolskie telefony i strony pomocowe

116 111

Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży

bezpłatny, całodobowy i działający codziennie telefon przeznaczony dla dzieci i nastolatków doświadczających trudności

Czat pomocowy: www.116111.pl/czatuj

800 12 12 12

Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka

bezpłatny, całodobowy i działający codziennie telefon pomocy psychologicznej i prawnej dla dzieci

Czat pomocowy: <https://czat.brpd.gov.pl/>

800 119 119

Telefon Zaufania Towarzystwa Przyjaciół Dzieci

(czynny codziennie w godzinach 14:00–22:00)

Czat pomocowy: <https://800119119.pl/czat-zaufania/>

22 484 88 04

Telefon dla młodych

zapewnia wsparcie psychologiczne (czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 13:00–20:00)

800 111 123

Tumbo Linia

bezpłatny telefon dla dzieci i nastolatków, które doświadczają żaloby (czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 12:00–18:00)

800 100 100

Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci

bezpłatny telefon dla rodziców i nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia i informacji w zakresie pomocy dzieciom i nastolatkom przeżywającym kłopoty i trudności (czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 12:00–15:00)

800 800 602

Telefon dla rodziców dzieci w kryzysie

(czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 15:00–19:00)

116 123

Kryzysowy Telefon Zaufania

bezpłatny, całodobowy i działający codziennie telefon przeznaczony dla osób dorosłych doświadczających trudności

800 702 222

Centrum Wsparcia dla Osób Dorosłych w Kryzysie Psychicznym

bezpłatny, całodobowy i działający codziennie telefon przeznaczony dla osób dorosłych doświadczających trudności

800 108 108

Bezpłatna linia wsparcia dla osób, które doświadczają żaloby

(czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 14:00–20:00)

Miejsca w sieci internetowej

www.zwjz.pl

www.naglesami.pl

www.tumbopomaga.pl

www.instytutdobrejsmierci.pl

www.centrumwsparcia.pl

www.116111.pl

www.116sos.pl

www.800100100.pl

www.800121212.pl

Rozszerzone wersje procedur dostępne są w wersji papierowej w gabinecie psychologów i pedagogów.

Nr XXVIII. Procedura postępowania w przypadku zdarzenia (poza szkołą) skutkującego ciężkim uszkodzeniem ciała ucznia – uczeń stał się ofiarą czynu karalnego

INFORMACJA od ✓ poszkodowany ✓ inny uczeń ✓ instytucja: policja, straż miejska itp. ✓ nauczyciel/wychowawca ✓ rodzic	PRACOWNIK SZKOŁY niezwłocznie	DYREKTOR
Osoba, która otrzymała informację o zdarzeniu sporządza notatkę służbową . Pracownik niezwłocznie zawiadamia dyrektora lub wicedyrektora szkoły. W razie ich nieobecności informuje pedagoga i psychologa szkolnego. Do chwili powiadomienia dyrektora, wszyscy pracownicy są odpowiedzialni za przekazanie mu informacji.		
	O ile informacja nie pochodzi od rodzica dyrektor kontaktuje się z rodzicami ucznia w celu ustalenia faktów, oceny wagi sytuacji i zaplanowania odpowiednich działań. Dyrektor decyduje, w zależności od sytuacji, o powołaniu zespołu kryzysowego lub nadzwyczajnego posiedzenia rady pedagogicznej.	
		DYREKTOR
ORGAN PROWADZĄCY	ZESPÓŁ KRYZYSOWY	RADA PEDAGOGICZNA
Informacja przekazana niezwłocznie telefonicznie, mailowo. W ślad za tym pismo informujące, do którego załącznikiem jest notatka służbowa sporządzona przez osobę, która powzięła informację o zdarzeniu.	PEDAGOG PSYCHOLOG WYCHOWAWCA PRZEDSTAWICIEL PPP	
	Rada lub zespół dokonuje diagnozy stanu, przyczyn, analizy okoliczności zdarzenia, ich związku z sytuacją szkolną ucznia, możliwych skutków zdarzenia, potencjalnych działań zaradczych. Na tej podstawie opracowany zostanie plan działań zawierający przede wszystkim działania wobec ucznia i jego rodziny, działania wobec klasy, na forum całej szkoły, określenie podmiotów wspierających działania podejmowane przez szkołę. Dyrektor wskazuje osoby odpowiedzialne za realizację określonych działań, koordynatorów zespołu itp. Z posiedzenia sporządza się protokół .	

ORGAN PROWADZĄCY	DYREKTOR
	Informuje pisemnie o podjętych działaniach i środkach zaradczych. Przekazuje plan działań. Odpowiada za jego wdrożenie.

Sposób dokumentowania:

1. Notatka służbowa, w tym z rozmowy z rodzicami ucznia.
2. Pismo informujące o zdarzeniu do Zastępcy Burmistrza Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy.
3. Zarządzenie dyrektora dotyczące powołania zespołu lub zebranie rady pedagogicznej.
4. Protokoły spotkań.
5. Plan działań w związku ze zdarzeniem.
6. Pismo informujące do organu prowadzącego o przyjętych rozwiązaniach i planowanych działaniach.

Nr XXIX. Procedura postępowania w przypadku zawiadomienia o śmierci ucznia

1. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać twarzą w twarz. Należy unikać powiadamiania za pomocą telefonu lub poczty. Jeśli jest to tylko możliwe. Powinno się odbywać w mieszkaniu, nigdy na klatce, w progu drzwi.
2. Prawidłowe powiadamianie o śmierci musi spełnić następujące warunki: dostarczyć niezbędne informacje; - udzielić pierwszego wsparcie dla ofiar; - ochronić godność i okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
3. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym czasie od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób mu najbliższych.
4. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenie, cukrzyca itp.) -informacje, które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.
5. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcje osoby powiadamianej. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.

6. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze, bez „owijania w bawełnę” i dorabiania różnych historii. Np. „Mam dla pani/pana bardzo/ złą wiadomość: pani/pana bliski nie żyje”. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie. Tak jak w przypadku standardowych kondolencji. Należy zachować się empatycznie, w razie potrzeby udzielić wsparcia fizycznego np. objąć osobę, podać chusteczkę do nosa.
7. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji jakie będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być również proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
7. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego - zaproponować pomoc w zawiadamianiu innych bliskich, zapytać się czy jest coś co możemy zrobić dla rodziny zmarłego.
8. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawiać rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik socjalny lub psycholog, tak długo, aż minie pierwsza reakcja - szok lub pojawią się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się pozostawiona sama sobie. Podać namiary instytucji udzielających wsparcia (np. psychologowie).
9. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem medyków itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
10. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
11. Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

Otrzymał wiadomości, że osoba bliska stała się ofiarą katastrofy, wypadku

samochodowego, zabójstwa czy samobójstwa jest, ciosem "psychologicznym dla bliskich. Rodzina i przyjaciele mogą wręcz utożsamiać się z cierpieniem, jakiego doświadczyła ofiara. Najbardziej drastycznym przeżyciem jest śmierć dzieci, które naturalnie nie powinny odchodzić przed osobami dorosłymi. Wszystkie reakcje typowe dla żałoby są. w przypadku rodziców, którzy stracili dziecko, wyjątkowo silne i długo trwające. Zwłaszcza gniew, zgorzkniałość i samoobwinianie, poczucie winy. Powstaje pytanie, na kim spoczywa obowiązek informowania o śmierci? Nie ma tutaj jednej prostej odpowiedzi. Biorąc pod uwagę doświadczenia służb mundurowych możemy stwierdzić, że w tych instytucjach o śmierci żołnierza lub policjanta powiadamia przełożony, np. dowódca, naczelnik, komendant. Jest to ważne z punktu widzenia nie tylko wizerunku organizacji, ale również stanowi zapewnienie, że przekazywana wiadomość jest wiarygodna i sprawdzona. Wydaje się naturalne, że o śmierci ucznia lub nauczyciela, która miała miejsce na terenie szkoły lub w związku z zajęciami szkolnymi, wycieczkami, koloniami itp. powinien poinformować rodzinę dyrektor szkoły lub osoba upoważniona (jednak musi ona bezpośrednio kojarzyć się z administracją szkolną). Dotyczy to oczywiście sytuacji, kiedy jest na to czas. Pozostałe przypadki pozostają w gestii policji, lekarzy, psychologów itp. Nie każdy czuje się na siłach do konfrontacji z niekiedy ekstremalnymi emocjami przeżywanymi przez rodzinę, która doświadczyła śmierci np. dziecka. Wówczas trzeba poprosić psychologa lub pedagoga, aby przejął na siebie to zadanie.

Nr XXX. Procedura postępowania w przypadku śmierci ucznia na skutek choroby

INFORMACJA od	PRACOWNIK SZKOŁY	DYREKTOR
<ul style="list-style-type: none"> ✓ inny uczeń ✓ nauczyciel/wychowawca ✓ rodzic 	niezwłocznie → -----	----- →
Osoba, która otrzymała informację o zdarzeniu sporządza notatkę służbową . Pracownik niezwłocznie zawiadamia dyrektora lub wicedyrektora szkoły. W razie ich nieobecności informuje pedagoga i psychologa szkolnego. Do chwili powiadomienia dyrektora, wszyscy pracownicy są odpowiedzialni za przekazanie mu informacji.		
	O ile informacja nie pochodzi od rodzica dyrektor kontaktuje się z rodzicami ucznia w celu ustalenia faktów i zaplanowania odpowiednich działań. Dyrektor decyduje, w zależności od sytuacji, o powołaniu zespołu kryzysowego lub nadzwyczajnego posiedzenia rady pedagogicznej.	

		DYREKTOR
		↓
ORGAN PROWADZĄCY	ZESPÓŁ KRYZYSOWY	RADA PEDAGOGICZNA
Informacja przekazana niezwłocznie telefonicznie, mailowo. W ślad za tym pismo informujące, do którego załącznikiem jest notatka służbowa sporządzona przez osobę, która powzięła informację o zdarzeniu.	PEDAGOG PSYCHOLOG WYCHOWAWCA PRZEDSTAWICIEL PPP O ile zajdzie taka potrzeba udzielić pomocy rodzinie zmarłego dziecka – psychologicznej organizacyjnej oraz materialnej	Zwołanie posiedzenia i powiadomienie o zaistniałej sytuacji.
	Rada lub zespół dokonuje analizy skutków zdarzenia. Na tej podstawie opracowany zostanie plan działań zawierający przede wszystkim działania wobec klasy ucznia i jego rodziny a w razie potrzeby wobec innych uczniów i pracowników. Działania winny być skierowane również do rodziców innych uczniów z klasy zmarłego dziecka. Dyrektor wskazuje osoby odpowiedzialne za realizację określonych działań, koordynatorów zespołu itp. Z posiedzenia sporządza się protokół .	
ORGAN PROWADZĄCY	DYREKTOR	
	Informuje pisemnie o podjętych działaniach.	

Sposób dokumentowania:

13. Notatka służbowa, w tym z rozmowy z rodzicami ucznia.
14. Pismo informujące o zdarzeniu do Zastępcy Burmistrza Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy.
15. Zarządzenie dyrektora dotyczące powołania zespołu lub zebrania rady pedagogicznej.
16. Protokoły spotkań.
17. Plan działań w związku ze zdarzeniem.
18. Pismo informujące do organu prowadzącego o przyjętych rozwiązaniach i planowanych działaniach.

Nr XXXI. Procedura postępowania - Żałoba po śmierci ucznia (z wyjątkiem śmierci samobójczej)

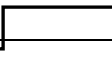
Działania interwencyjne:

1. Poinformuj nauczycieli/ wychowawców.
2. Przypomnij zasady kierowania dyskusją z elementami odreagowania z uczniami, na potrzeby godzin wychowawczych, innych lekcji (jeśli to możliwe: daj materiały instruktażowe).
3. Poinformuj uczniów na forum klasy.
4. Opowiedz o okolicznościach śmierci uwzględniając życzenia rodziny zmarłego.
5. Stwórz możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych, uroczystościach o charakterze „wspominkowym” itp.

Działania naprawcze:

1. Oceń potrzeby - monitoruj stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwróć uwagę na uczniów, u których stwierdzasz szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji.
2. Skonsultuj sytuację z pedagogiem/ psychologiem szkolnym lub specjalistą z PPP lub CIK.
3. Zorganizuj de briefing (gdy tak ustalono po konsultacji z pedagogiem/ psychologiem).
4. Ułatw kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego, kieruj.

Nr XXXII. Procedura postępowania w przypadku zgonu nauczyciela podczas lekcji

INFORMACJA od ✓ uczeń ✓ pracownik szkoły	PRACOWNIK SZKOŁY niezwłocznie →	DYREKTOR -----→
Osoba, która otrzymała informację o zdarzeniu sporządza notatkę służbową . Pracownik niezwłocznie zawiadamia dyrektora lub wicedyrektora szkoły. W razie ich nieobecności informuje pedagoga i psychologa szkolnego. Do chwili powiadomienia dyrektora, wszyscy pracownicy są odpowiedzialni za przekazanie mu informacji.		
		DYREKTOR
ORGAN PROWADZĄCY	ZESPÓŁ KRYZYSOWY PEDAGOG PSYCHOLOG PRZEDSTAWICIEL Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	POGOTOWIE RATUNKOWE, POLICJA, PROKURATURA REJONOWA, RODZINA ZMARŁEGO ZABEZPIECZENIE MIESZKA ZGONU I CIAŁA.

Informacja przekazana niezwłocznie telefonicznie, mailowo. W ślad za tym pismo informujące, do którego załącznikiem jest notatka służbowa sporządzona przez osobę, która powzięła informację o zdarzeniu.	Działania mające na celu udzielenia wsparcia psychologicznego świadkom zdarzenia, innym uczniom, pracownikom oraz rodzinie.	Pełna współpraca z ww. służbami i rodziną. Włączenie się w działania związane z pogrzebem.
ORGAN PROWADZĄCY ←	DYREKTOR Informuje pisemnie o podjętych działaniach.	

Sposób dokumentowania:

1. Notatka służbowa o zdarzeniu.
2. Pismo informujące o zdarzeniu do Zastępcy Burmistrza Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy.
3. Zarządzenie dyrektora dotyczące powołania zespołu.
4. Protokoły spotkań.
5. Plan działań w związku ze zdarzeniem.
6. Pismo informujące do organu prowadzącego o przyjętych rozwiązaniach i planowanych działaniach.

Nr XXXIII. Procedura postępowania w przypadku systematycznego uchylania się ucznia od obowiązku szkolnego lub przejawy innych zachowań świadczących o jego demoralizacji (np. nierząd, włóczęgostwo)

W przypadku uzyskania informacji o uchylaniu się ucznia od obowiązku szkolnego lub innych przejawach demoralizacji:

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz w ich obecności z uczniem. W przypadku potwierdzenia uzyskanej informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
3. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy z kadrą pedagogiczną lub nie reagują na wezwanie do stawienia się w szkole, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o w/w przejawach demoralizacji ucznia, szkoła pisemnie powiadamia o

zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich). Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych skutków.

Nr XXXIV. Procedura postępowania w szkole w sytuacji stwierdzenia przemocy w rodzinie oraz Procedura zakładania Niebieskiej Karty

1. Gdy pracownik szkoły podejrzewa lub otrzymał zgłoszenie o przemocy w rodzinie zgłasza ten fakt dyrektorowi szkoły.
2. Dyrektor wraz z pedagogiem wszczyna procedurę wypełniając Niebieską Kartę na podstawie rozmowy z osobą, co do której istnieje podejrzenie stosowania przemocy
3. W sytuacji braku chęci współpracy osoby doznającej przemocy wszczyna procedurę i podejmuje działania motywujące do współpracy już w ramach procedury Niebieskiej Karty.
4. Pedagog informuje Ośrodek Pomocy Społecznej oraz policję o założeniu Niebieskiej Karty i wszczęciu procedury.

Nr XXXV. Procedura postępowania na wypadek posiadania przez ucznia niebezpiecznego przedmiotu.

Posiadanie w miejscu publicznym niebezpiecznych przedmiotów jest zabronione zgodnie z art. 50a Kodeksu Wykroczeń

1. Jeśli zachodzi podejrzenie, że uczeń ma ze sobą niebezpieczny przedmiot należy w obecności świadka poleca uczniowi wyjęcie wszystkich rzeczy z plecaka (lub szafki szkolnej zachowując prywatność), opróżnienie wszystkich kieszeni w ubraniu oraz zdjęcie butów.
2. Jeśli uczeń jest w posiadaniu niebezpiecznego przedmiotu – osoba dorosła konfiskuje ten przedmiot.
3. Osoba ta zawiadamia wychowawcę klasy, pedagoga i dyrektora szkoły.
4. Wychowawca klasy lub inny nauczyciel wzywa rodziców ucznia.
5. Wychowawca i pedagog lub inny nauczyciel przeprowadzają rozmowę z rodzicami i uczniem. Polecają codzienną kontrolę zawartości plecaka.
6. Wychowawca i pedagog informują rodziców, że w szkole będą przeprowadzane wrywkowe kontrole zawartości plecaka, szafki szkolnej (jak w pkt 1.).
7. W zależności od okoliczności dyrektor z pedagogiem decydują o zgłoszeniu sprawy odpowiednim służbom.

Nr XXXVI. Procedura postępowania na wypadek zagrożenia użycia niebezpiecznego przedmiotu.

1. Jeśli istnieje zagrożenie użycia niebezpiecznego przedmiotu w stosunku do innych osób osoba interweniująca postępuje zgodnie ze „Wskazówkami do postępowania z uczniem, który chce okaleczyć siebie lub innych” (Sytuacje Kryzysowe. Procedury postępowania nr XXVI).
2. Osoba interweniująca (jeśli to możliwe) lub świadek wydarzenia, zawiadamia dyrektora szkoły.
3. Dyrektor ocenia sytuację i podejmuje dalsze kroki.

Nr XXXVII. Procedura ewakuacji osób o ograniczonej zdolności poruszania się.

Osoby objęte procedurą

- a) osoby odpowiedzialne za ewakuację,
- b) osoby o ograniczonej zdolności poruszania z dysfunkcjami narządów ruchu, wzroku, słuchu, zaburzeniami psychicznymi.

1) Osoby odpowiedzialne za ogłoszenie i realizację działań związanych z ewakuacją osób o ograniczonej zdolności poruszania.

nauczyciele i pracownicy SP114, w szczególności woźna/woźny, pomoc nauczycielki/nauczyciela.

2) Osoby niepełnosprawne ruchowo: osoby niepełnosprawne ruchowo w ograniczonym zakresie

poruszające się na wózku inwalidzkim, o kulach, z protezami nóg, rąk.

- niepełnosprawność ruchowa występuje w wielu różnych formach. Może dotyczyć całego ciała lub poszczególnych jego części (rąk, nóg, kręgosłupa).
- sprawność fizyczna ograniczona,
- utrudniony lub całkowity brak możliwości samodzielnego poruszania się
- konieczność przenoszenia na rękach lub stosowania wózków i noszy podczas transportu,
- konieczność doboru dróg ewakuacji, dostępnych np. dla wózków,
- lęk przed pośpiesznym i nie zawsze wykonywanym konwencjonalnymi metodami transportem,
- często znaczna waga osób,
- pełny i stały kontakt z otoczeniem za pomocą wszystkich receptorów,
- brak utrudnień w komunikowaniu się z ratownikiem, możliwy kontakt wzrokowy i głosowy,

– konieczna pomoc ratowników podczas ewakuacji.

3) Osoby niedowidzące, niewidome:

- sprawność fizyczna i umysłowa, możliwy kontakt głosowy,
- nigdy nie widziały ognia, pogorzeliska, sprzętu ratowniczego,
- brak reakcji na wizualne efekty towarzyszące katastrofom,
- brak reakcji ochronnych na zagrożenia niesłyszalne i bezwonne,
- brak reakcji na napisy i znaki ostrzegawcze,
- niemożność poruszania się bez przewodnika w terenie nieznanym lub znanym, lecz o zmienionej charakterystyce,
- stres i panika po wyczuciu za pomocą dotyku,
- chęć ewakuacji trasą dobrze sobie znaną, bez względu na jej dostępność,
- ufność w stosunku do osób widzących i dokładne wykonywanie ich poleceń głosowych,
- dotyk, słuch, węch i smak kompensują brak wzroku, również przy rozpoznawaniu zagrożeń,
- konieczna pomoc ratowników podczas ewakuacji.

4) Osoby niedosłyszące, niesłyszące:

- niemożność zbiorowego informowania o zagrożeniu za pomocą syren, głośników, odbiorników rtv,
- a także osób niosących pomoc,
- konieczność rozmów migowych i czytania z ust - prowadzonych prawie indywidualnie,
- niezajomość języka migowego wśród większości społeczeństwa, a także wśród ratowników, co
np. utrudnia przekazywanie informacji o obecności innych zagrożeń,
- niemożność lub kłopoty w uzyskaniu informacji o stanie zdrowia,
- utrudniony lub wręcz niemożliwy kontakt w ciemności i zadymieniu,
- sprawność fizyczna umożliwia samodzielne poruszanie się samodzielnie wykonywanie zalecanych i zademonstrowanych czynności,
- wyostrzone receptory wzroku, węchu i dotyku kompensują brak słuchu.
- konieczna pomoc ratowników podczas ewakuacji.

5) Osoby z zaburzeniami psychicznymi: zaburzenia polegają na utracie umiejętności odpowiedniej reakcji

na bodźce oraz współistnienia zresztą środowiska.

- osoby z zaburzeniami psychicznymi mają różne osobowości i różne sposoby radzenia sobie ze swoją niepełnosprawnością
- kłopoty ze zrozumieniem i z przyswajaniem poleceń przekazywanych szybko, głośno, niezrozumiale i tonem rozkazującym,
- agresja wobec otoczenia, osób i przedmiotów,
- brak tolerancji w stosunku do osób nieznanymi, obcych,
- tendencja do ciągłego powtarzania tych samych czynności, zwłaszcza w sytuacjach pobudzenia emocjonalnego,
- niezwykła ciekawość i chęć uczestniczenia w nowych sytuacjach, co może prowadzić do wchodzenia w strefę bezpośredniego zagrożenia ich zdrowia i życia,
- barykadowanie pomieszczeń, krycie się, używanie siły fizycznej,
- chwilowe zaniki świadomości, podczas których w żaden sposób nie można nawiązać kontaktu z chorym,
- często znaczna waga i niedołążność,
- normalna sprawność fizyczna umożliwia wykonywanie czynności ewakuacyjnych,
- stosunkowo duże posłuszeństwo wobec poleceń znanego opiekuna, wychowawcy, członka rodziny,
- możliwość wykorzystania znajomości, przyzwyczajzeń i upodobań poszczególnych chorych przy wykonywaniu czynności ewakuacyjnych,
- stosunkowo chętnie podchwytyją czynności wykonywane przez innych lub przywódcę grupy.

Zmiany zachodzące w szybkim tempie związane z zagrożeniem i ewakuacją wśród wymienionych grup osób mogą powodować dezorientację, panikę, stres, niechęć lub niemożność działania.

1) Czynności związane z ewakuacją osób z dysfunkcjami narządów ruchu, w tym wykorzystujące do poruszania się wózek inwalidzki

Osoba z dysfunkcjami narządów ruchu przez cały czas przebywania na terenie SP 114 pozostaje pod opieką woźnego/woźnej lub pomocy nauczycielki/nauczyciela, którzy wypełniają obowiązki pracownicze w danym dniu. Mogą one poprosić o pomoc w

ewakuacji innych pracowników, którzy przebywają na terenie SP 114 i mają obowiązek udzielenia pomocy.

W przypadku ewakuacji:

- wykorzystaj pełny i stały kontakt z otoczeniem za pomocą wszystkich receptorów,
- uspokój,
- wydaj polecenia,
- bądź stanowczy,
- wskaż kierunek ewakuacji,
- pomóż w ewakuacji, w razie konieczności użyj technicznych środków ułatwiających ewakuację i poproś o pomoc inne osoby znajdujące w bliskim sąsiedztwie.

2) Czynności związane z ewakuacją osób z dysfunkcjami wzroku

Osoba z dysfunkcjami wzroku przez cały czas przebywania na terenie SP 114 pozostaje pod opieką woźnego/woźnej lub pomocy nauczycielki/nauczyciela, którzy wypełniają obowiązki pracownicze w danym dniu. Mogą one poprosić o pomoc w ewakuacji innych pracowników, którzy przebywają na terenie szkoły i mają obowiązek udzielenia pomocy.

W przypadku ewakuacji:

- zanim nawiądziesz kontakt fizyczny, uprzedź o tym osobę niewidomą. Wymień swoje imię i powiedz co się dzieje,
- osoby niewidome korzystają ze swoich rąk do utrzymywania równowagi, więc jeśli chcesz taką osobę poprowadzić, zaproponuj jej swoje ramię, zamiast chwytać ją za rękę,
- idąc opisz otoczenie i wskazuj przeszkody, np. schody w górę, w dół,
- jeśli chcesz ostrzec osobę niewidomą, zrób to w sposób konkretny. Sam okrzyk „uważaj!” nie pozwoli jej zorientować się, czy ma się zatrzymać, uciekać, pochylić czy coś przeskoczyć.

3) Czynności związane z ewakuacją osób z dysfunkcjami słuchu

Osoba z dysfunkcjami słuchu może poprosić o pomoc każdego pracownika SP 114, którzy w tym dniu świadczą pracę.

W przypadku ewakuacji:

– zanim zaczniesz mówić do osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej, upewnij się że na ciebie patrzy.

W zależności od sytuacji możesz zamachać ręką, dotknąć jej ramienia,

– mów z twarzą zwróconą w kierunku rozmówcy,

– jeżeli osoba niesłysząca lub niedosłysząca nie zrozumie któregoś zdania, nie powtarzaj go, a ujmij

to, co chcesz powiedzieć inaczej.

4) Czynności związane z ewakuacją osób z zaburzeniami psychicznymi

Osoba z zaburzeniami psychicznymi może poprosić o pomoc każdego pracownika szkoły, którzy w tym dniu świadczą pracę.

W przypadku ewakuacji:

– traktuj każdą osobę jako indywidualną jednostkę,

– wykorzystaj fakt, że osoby chętnie podchwytyją czynności wykonywane przez innych lub przywódcę grupy.

Poniżej przedstawiono przykładowe techniki, które mogą być wykorzystane podczas ewakuacji osób o ograniczonej zdolności poruszania się.

